

ΣΑΒΒΑΤΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Αριθ. 5.

Σάββατον 7/19 'Ιανουαρίου 1878.

Τιμή 3 χαρτόγρασα.

Κωνσταντινούπολις, 6/18 'Ιανουαρίου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Τὸ σπουδαιότατον τῆς ἐβδομάδος ταύτης γεγονός ἐστίν ἡ ἀπόφασις τῆς Ὑψ. Πύλης ὅπως ἔλθῃ εἰς ἀμέσους διαπραγματεύσεις περὶ τῶν προκαταρκτικῶν ὄρων τῆς εἰρήνης μετὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς Νικολάου. Ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε γνωσθέντων τὸ ἱστορικὸν τῶν περὶ εἰρήνης καὶ ἀνακωχῆς διαπραγματεύσεων φαίνεται ἔχον οὕτω. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἀνακοίνωσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν τῶν περὶ εἰρήνης αἰτήσεων τῆς Υ. Πύλης καὶ τὴν τῆς Ῥωσσίας κυβερνήσεως ἀπάντησιν ὅτι δύναται ἡ Πύλη, ἐὰν ἐπιθυμῇ τὴν εἰρήνην, ν' ἀποταθῇ κατ' εὐθείαν πρὸς ἐπίτευξιν ἀνακωχῆς εἰς τὸ Ῥωσσικὸν στρατηγεῖον, εἰς ὃ ἐδόθησαν ἤδη αἰδέουσαι ὁδηγίαι, τῶν ἑυρωπαϊκῶν κυβερνήσεων τινες συνεβούλευσαν τὴν τουρκικὴν κυβερνήσιν νὰ πράξῃ τοῦτο. Ἡ Υ. Πύλη ἐδίστασε μέχρι τινὸς νὰ ἀκούσῃ τὴν συμβουλήν ταύτην· ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ δεινομένη καθ' ἐκάστην στρατιωτικὴν κατάστασιν ἀφ' ἐτέρου δ' ἡμιεπίσημος ἀνακοίνωσις τῆς Ἀγγλίας ὅτι οὐδόπως σκοπεῖ νὰ βοηθήσῃ ὑλικῶς τῇ Τουρκίᾳ ἐπεισαν αὐτὴν νὰ προβῇ εἰς τὸ διαβήμα τοῦτο. Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἡ Ὑψ. Πύλη ἤτησάτο τὴν ἀνακωχὴν καὶ ἀνήγγειλε τῷ Ῥώσσω ἀρχιστρατήγῳ ὅτι ὤρισε πληρεξουσίου πρὸς συζήτησιν τῶν ὄρων αὐτῆς· ἀλλὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς Νικολάου ἔχοντος, τὸ στρατηγεῖον αὐτοῦ

ἐν Λόφτσα, ὅπου δὲν ὑπάρχει τηλεγραφικὴ συγκοινωνία, ὅψε τῶν σαββάτου μόλις ἀφίκετο ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ, δι' ἧς προσεκάλει τὴν Ὑψ. Πύλην ὅπως ἀποστείλῃ πληρεξουσίου εἰς Κωνσταντινίαν, ὅπου ἐμελλε νὰ κατέλθῃ καὶ αὐτός, πρὸς συζήτησιν καὶ συνεννόησιν ἐπὶ τῶν προκαταρκτικῶν βάσεων τῆς εἰρήνης, αἵτινες ἐθεώρει ὅτι ἔδει νὰ προηγηθῶσι τῆς συνομολογήσεως τῆς ἀνακωχῆς.

Ἐπὶ τῇ τροποποιήσει ταύτῃ τοῦ ζητήματος καθ' ὅσον δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ συνομολογήσεως ἀνακωχῆς, ἀλλὰ περὶ τῶν βάσεων αὐτῆς τῆς εἰρήνης, ἐπανειλημμένα ὑπουργικὰ συμβούλια ἐν τε τοῖς ἀνακτόροις καὶ τῇ Υ. Πύλῃ ἐγένοντο καὶ συνεζητήθη ἂν πρέπη νὰ γείνη ἀποδεκτὴ ἡ Ῥωσσικὴ αὕτη ἀξίωσις περὶ συνομολογήσεως χωριστῆς εἰρήνης, εἰς ἣν ἴσως ἤθελον ἀντιση τινες τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ἀλλ' ἀπέναντι τῆς ἀδριτίου ἀνάγκης τῶν πραγμάτων ἡ Πύλη ἀπεφάσισε ν' ἀποστείλῃ παρὰ τῷ μεγάλῳ δουκὶ Νικολάῳ πληρεξουσίου, τοιοῦτοι δ' ἐξελέγησαν τὴν κυριακὴν ὁ ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπαλλήλων τοῦ κράτους, ὁ καὶ ἐν τῷ κριμαϊκῷ πολέμῳ διπλωματικὴν ἀποστολὴν ἐνταλεῖς παρὰ τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ τῇ Γαλίᾳ καὶ συντελέσας εἰς τὴν συμμαχίαν αὐτῶν μετὰ τῆς Τουρκίας Ναμὶκ πασσᾶς, νῦν γερουσικστῆς καὶ ὑπουργὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν Σερβέρ πασσᾶς, οἵτινες ἀνεχώρησαν τὸ ἑσπέρας τῆς τρίτης διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀδριανουπόλεως, παρακολουθούμενοι ὑπὸ πολλῶν

πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων, ἐν οἷς καὶ ὁ κύριος Τρέν, νεμικός σύμβουλος τῆς Πύλης, ὁ ἀντιστράτηγος Νεδζίπ πασάς καὶ ἄλλοι, μέλλοντες δὲ νὰ παραλάβωσιν ἐξ Ἀδριανουπόλεως καὶ τὸν στρατηγὸν Μεχμέτ Ἀλή πασᾶν. Οἱ ῥηθέντες δύο ἀνώτεροι ὑπάλληλοι μεταβαίνουν μετὰ πλήρους καὶ ἀπεριορίστου ἐξουσίας πρὸς συνεννόησιν ἐπὶ τῶν προκαταρκτικῶν ὄρων τῆς εἰρήνης. Ἀφικνόμενοι εἰς Ἀδριανούπολιν μῶλις μετὰ 34 ὥρας, ἦτοι ἐσπέρας τῆς τετάρτης, ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν κατὰ τὸ 34 χιλιάμετρον ἐν Γιαρίμ Βουργάζ βλάβης, ἀπῆλθον ἀμέσως ἐκ τοῦ σταθμοῦ εἰς Καρα Βουνάρ, ὅθεν δι' ἀμάξης ἐμελλον νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ 9—10 ὥρας ἐκείθεν ἀπέχον Καζανλίκ, ὅπου εὐρίσκεται ὁ μέγας δούξ, συνοδευόμενος, λέγεται, καὶ ὑπὸ τοῦ στρατηγαῦ Ἰγνατιέρ, τοῦ πρῶτον ἐν Κωνσταντινουπόλει ῥώσου πρέσβευτος. Ὑπολογίζεται ὅτι οἱ Τούρκοι πληρεξούσιοι ἐμελλον νὰ ἦναι ἐν Καζανλίκ χθὲς ἢ σήμερον.

Ἐν τούτοις ἡ πρόδηλος πλέον ἀξίωσις τῆς Ῥωσσίας περὶ συνομολογήσεως χωριστῆς εἰρήνης, τούλάχιστον κατὰ τὰς ββάσεις, ἀρύπνισε τὰς ἀνησυχίας καὶ τὰς δυσπιστίας καὶ μάλιστα τῆς Ἀγγλίας. Μεγάλη ἀμέσως ἐγένετο κίνησις ἐν Λονδίῳ, ἀντιῤωσσιακὰ συλλαλητήρια συνεκροτήθησαν καὶ αὐτῆς, ὁ ναύαρχος τῆς Μεσογείου Hornby ἀπῆλθεν ἐν σπουδῇ ἐκ Μερίτης κατευθυνόμενος πρὸς τὸν ἐν Βρυούλοις ναυλοχοῦντα π.ὸς διαχειρίμασιν ἀγγλικὸν ἀπόστολον, ὃν διετάχθησαν νὰ ἐνισχύσωσιν ἐκ Μερίτης τέσσαρα τῶν ἰσχυροτέρων θωρηκτικῶν, ἐν οἷς καὶ τὸ πολύκροτον Devastation καὶ ἐρρέθη οὐχὶ ἄνευ ὑποστάσεως ὅτι ὁ ἄγγλος πρεσβευτὴς ἐνταῦθα προσεπάθει νὰ ἀναστείλῃ τὴν ἀπέλευσιν τῶν πληρεξουσίων ἢ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἐμελλε νὰ εἰσπλεύσῃ εἰς τὸν Ἑλλάσποντον πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ῥώσων καταλήψεως τῆς Καλλιπόλεως. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἀμφίβολα θετικώτερον δὲ φαίνεται ὅτι ταυτόχροτως σχεδὸν τῇ ἐντεῦθεν ἀνχωρήσει τῶν πληρεξουσίων ὁ

κ. Λαγιάρδος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ὑψ. Πύλιν ὅτι ἡ Ἀγγλία οὐδὲν ἀποδεχθήσεται ὄρους εἰρήνης τροποποιούντας τὴν παρισινήν συνθήκην τοῦ 1856 καὶ τὴν λονδίνειον τοῦ 1871 ἄνευ τῆς συμμετοχῆς καὶ τῆς συναινέσεως τῶν συνυπογραψασῶν δυνάμεων. Παρόμοιον διάβημα ἐποίησατο καὶ ὁ τῆς Αὐστρίας πρεσβευτὴς κόμης Ζισσύ δηλώσας, λέγεται, ὅτι ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἣν ἔδωκεν εἰς τὴν περὶ μεσολαβήσεως αἰτησιν τῆς Ὑψ. Πύλης, ἐπιφυλάσσεται καθὼ ἐγγυήτρια δύναμις τὸ δικαίωμα τοῦ μετασχεῖν τῆς συζητήσεως τῶν ὀριστικῶν ὄρων τῆς εἰρήνης πρὸς περιρροῦρησιν τῶν ἰδίων αὐτῆς συμφερόντων. Παρατηρητέον ὅτι αἱ ἀνακοινώσεις αὗται ἐγένοντο οὐχὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν τὴν ἀναγκάζουσαν, ἀλλ' εἰς τὴν Τουρκίαν τὴν ἀναγκάζομένην, τοῦθ' ὕπερ ὑποδεικνύει πως ὅτι τὰ ἐγγύα μετοχῆς αὐτῶν εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ὄρων τῆς εἰρήνης ἐπιζητήσουσιν οὐχὶ διὰ κηρύξεως πολέμου ἢ δι' οἰκισθῆναι ἐκβιάσεως τῆς Ῥωσσίας, ἀλλ' ἴσως διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐν Τουρκίᾳ θέσεως αὐτῶν οὕτως, ὥστε ἡ Ῥωσσία νὰ ἦναι ἀναγκασμένη νὰ προσλάβῃ αὐτὰς εἰς τὴν δικανόνισιν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος καὶ ν' ἀποδῇ χθὲς πρόγραμμα σύμφωνον πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ συμφέροντα.

Ἡ στάσις αὕτη τῶν δύο εἰρημένων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων πιθανολογεῖ τὴν συγκρότησιν μεγάλου εὐρωπαϊκοῦ συνεδρίου πρὸς ἐπίλυσιν τῶν περιπλοκῶν ζητημάτων, ἀπερ συνδέονται μετὰ τῶν ἀνατολικῶν καὶ κατ' ἴσην εἰ μὴ κατὰ μείζονα μοῖραν ἐνδιαφέρουσιν ἐν μὲν τὰ πρωτεύοντα, ἀλλὰ καὶ τὰ μικρότερα κράτη τῆς Μεσογείου. Ἐπὶ τῇ προῦψι ταύτῃ, φαίνεται, ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἠτήσατο δι' ἐγκυκλίου τὸ δικαίωμα τοῦ παρεδρεῦσαι ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ συνεδρίῳ μετὰ πραγματικῆς ψήφου καὶ ὡς δύναμις τῆς Μεσογείου καὶ ὡς ἀμέσως ἐνδιαφερομένη εἰς τὸ ζήτημα τῆς διχορρυθμίσεως χωρῶν, ἐν αἷς οἱ ὀμαίμονες αὐτῇ λαοὶ ἀρχαίαν καὶ μεγάλην κατέχουσι θέσιν. Τὴν αἰτησιν ταύτην τῆς Ἑλλάδος, εὐμενῶς,

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

Καὶ ἡ ἐβδομάς αὕτη ἀπαισίας διὰ τὰ ὀθωμανικὰ ὄπλα ἐκόμισεν εἰδήσεις, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν τῆς Θράκης ἄμυναν. Καίπερ ὀριστικῶν καὶ θετικῶν εἰδήσεων στερούμενοι ἕνεκα τῆς πολλοῦ διακοπῆς τῶν τηλεγραφικῶν συρμάτων, οὐχ ἦττον ὅμως δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τῶν διαφορῶν ἀκουσμάτων συμπεράσματα λίαν δυσάρεστα. Ὅπως δὲ ποτε ἀρκούμεθα συνοψίζοντες τὰς πιθανώτερας καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον βεβαιωθείσας εἰδήσεις.

Καταλαβόντες τὴν Σοφίαν οἱ ὑπὸ τὸν Γουρὸν Ῥώσοι καὶ ἐξαναγκάσαντες εἰς νέαν ἐξ Ὀτλούκκιοῦ ὑποχώρησιν τὸν Σακὴρ πασᾶν, οὗ ἀγνωστος ἐτι διατελεῖ ἡ τύχη, διέβησαν τὰς Πύλας τοῦ Τραϊανου, ἦτοι τὸ Ἰχτιμάν καὶ Καπουδζούκ, οὗ ἡμύνητο τουρκικὸν σῶμα, ὑποχωρήσαν, λέγεται, εἰς Τατάρ παζαρτζίκ, πρὸ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε τὸ στρατόπεδον τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀμύνης τῆς δυτικῆς Θράκης Σουλεϊμάν πασᾶ. Τὴν πέμπτην τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος συνεκροτήθη ἐκεῖ φονικωτάτη μάχη, καθ' ἣν ἐπυρπολήθη μὲν τὸ Παζαρτζίκ, ὁ δὲ Σουλεϊμάν πασᾶς ἠττηθείς ὑπεχώρησεν εἰς Φιλιπούπολιν. Οἱ Ῥώσοι ἀφίκοντο πρὸ τῆς πόλεως ταύτης τὴν κυριακὴν, ἤρξατο δὲ καὶ πάλιν πολυήμερος ἀγών, οὗ τὸ ἀποτέλεσμα διαφόρως λέγεται ὅπως δὲ ποτε τὸ μετὰ τινος ἐπιτάσεως λεγόμενον εἶναι ὅτι ἕνεκα στρατηγικῶν λόγων ἡ Φιλιπούπολις ἐγκαταλειφθεῖσα παρεδόθη εἰς πῦρ, καὶ ὁ Σουλεϊμάν πασᾶς ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ἀγνωστον εἰσέτι ποῦ.

Ἐν δὲ τῇ ἀνατολικῇ Θράκῃ φαίνονται προελαύνουσαι δύο μεγάλαι στρατιαὶ τῶν Ῥώσων. Καὶ ἡ μὲν τούτων καταλαβοῦσα ἐκ τῶν νῶτων τὴν ὑπὸ τὸν Βεϊσὴλ πασᾶν στρατιάν τῆς Σίπκας συγκειμένην ἐξ 25 ταγματῶν μετὰ 50—60 τηλεβόλων ἠνάγκασε τὸ πλεῖστον αὐτῆς νὰ παραδοθῇ, καταλαβοῦσα δὲ τὸ Καζανλίκ προήλασε μέχρι Ἐσκὶ Ζαγκρά; καὶ Γιαρπᾶν, ὅθεν ἀποστέλλει προσκό-

λέγεται, ἀπεδίδξαντο αἱ κυβερνήσεις Γερμανίας καὶ Ἰταλίας, ἐπιφυλακτικώτερον δὲ ἡ Ἀγγλία, ἥτις ὅμως δὲν ἠρνήθη τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς Ἑλλάδος. Μόνη ἡ Ὑψ. Πύλη, προστίθεται, διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς ἀξιώσεως ταύτης, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐβεβεβαιώθη θετικῶς καὶ ὀριστικῶς ἄχρι τοῦδε.

Ἐν τελευταίᾳ ὥρᾳ τοῦ προηγουμένου ἡμῶν ἀριθμοῦ ἐσημειούμεν τὰ περὶ τῆς ἐπελθούσης τῆς παρασκευῆς τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ὑπουργικῆς κρίσεως καὶ τὰ ὀνόματα τῶν νέων ὑπουργῶν. Εἰς τὴν ὑπουργικὴν ταύτην μεταβολὴν οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν αἱ ἐν τῇ Βουλῇ γενόμεναι συζητήσεις καὶ ἐπικρίσεις κατὰ τῶν ὑπουργῶν, αἵ τινες ἄλλως ἐξακολουθοῦσι καθ' ἐκάστην σχεδὸν διατυπούμεναι ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς Βουλῆς, ὅτε μὲν ἐπὶ τοῖς κακοῖς πολεμικοῖς μέτροις, ὅτε δ' ἐπὶ τῇ κακῇ ἀπονομῇ τῆς δικαιοσύνης, ὅτε δ' ἐπὶ τῇ μὴ ἐκτελέσει τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐπιψηφισθέντων νόμων, ὅτε δ' ἄλλως. Ὁ νέος πρωθυπουργὸς Χαμδὴ πασᾶς ἀνήκει κυρίως εἰς τὸν διοικητικὸν κλάδον, νομάρχης ἄλλοτε ὑπάρχας Σμύρνης καὶ Δουνάβεως, εἴτα γενόμενος ὑπουργὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου καὶ γερουσιαστῆς. Οἱ λοιποὶ νέοι ὑπουργοὶ ἴσως τοῦ τυγχάνουσι τῷ διπλωματικῷ κόσμῳ ἐν πολλαῖς διακριθέντες σπουδαῖαι θέσεις καὶ ἀποστολαίς.

Κλείοντες τὴν προῦσαν ἐπιθεώρησιν ἀναφερομεν μετὰ λύπης τὸν θάνατον ἐνὸς τῶν διακεκριμένων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος τοῦ κ. Δημητρίου Βούλγαρη. Ἡ τελευταία πρωθυπουργία τοῦ νομίμου τούτου τέκνου τῆς Ὑδρας ἐμάρανεν ἴσως ἐν μέρει τὰς δάφνας, ἃς ἐν τῷ πολιτικῷ αὐτοῦ σταδίῳ ἐδρέψατο, ἀλλ' ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ πανταχοῦ Ἑλληνας δὲν θά λησμονήσωσιν ὅτι ὑπῆρξεν εἰς τῶν γενναϊότερων ἀθλητῶν τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν καὶ ὁ πρωταθλητῆς τῆς μεταπολιτεύσεως τῆς 11 ὁκτωβρίου. Ἐπὶ τούτῳ ἀπολείβομεν ἐν θαλερὸν δάκρυ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀνδρὸς τούτου.

πους πρὸς διακοπὴν τῆς μεταξύ Ἀδριανουπόλεως καὶ Φιλιππουπόλεως σιδηροδρομικῆς γραμμῆς παρὰ τὸ Καγιατζίκι καὶ παρὰ τὸ Τύρονοβον Σεϊμενλί. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ θέσει οἱ τοῦρκοι φρουροὶ βλέποντες προελαύνον ῥωσσικὸν ἱππικὸν ἀνετίναξαν εἰς τὸν ἀέρα τὴν ἐπὶ τυῦ Ἐβρου γέφυραν δι' ἧς ὁ σιδηρόδρομος διήρχετο. Ἡ δὲ ἐτέρα ἐχώρησε πρὸς ἀνατολὰς ἤτοι κατὰ τὴν Σήλυμνον καὶ Καρναβάτ. Ἐπὶ τῇ προσεγγίσει αὐτῆς ἐπυρπολήθησαν, λέγεται, ἐνεκὰ στρατηγικῶν λόγων ὁ Ἀετός, τὸ Καρναβάτ καὶ ἡ Σήλυμνος, πόλεις πλήρεις σιταποθηκῶν, καὶ ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τῶν κατοίκων, οἵτινες συνεσωρεύθησαν ἐν Πύργῳ ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Τρίτη τις στρατιὰ λέγεται προελαύνουσα νοτιανατολικῶς πρὸς τὰς Σαράντα Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀθρόα αὕτη ἐπιδρομὴ τοῦ ἐχθροῦ καὶ οἱ ἐκ στρατηγικῶν λόγων πυρπολήσεις διαφόρων μερῶν ἐπίνεγκον ἀληθῆ μετοικεσίαν Βαθυλῶνος τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν ἐκείνων. Περί τοὺς 15—18000 πρόσφυγες ἀφίκαντο τὴν ἐβδομάδα ταύτην διὰ τοῦ σιδηροδρομοῦ Ρωμυλίας εἰς τὴν πρωτεύουσαν πειναλέοι, ῥακένδυτοι ἡμιθνήτες ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῶν κακουχιῶν. Ἀδυνατεῖ ὁ κάλαμος νὰ περιγράψῃ τὸ οἰκτρὸν θέαμα τῶν ἀτυχῶν τούτων, τὰ πάντα ἀπολεσάντων, τὰ πάνθεινα πασχόντων καὶ τὰ φίλτατα αὐτῶν πολλὰκις βλεπόντων ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῶν ἐκ τοῦ ψύχους πεπηγότα καὶ θνήσκοντα. Ἡ διεύθυνσις τοῦ σιδηροδρομοῦ πρᾶττει πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς ὅσον ὡς τε ἀνεωτέραν διευθέτησιν τῶν ἀτυχῶν τούτων ἐν ταῖς σιδηροδρομικαῖς ἀμάξις, ἀλλὰ τί δύναται νὰ πράξῃ ἀπέναντι τῆς φοβερᾶς συνεπισωρεύσεως; Πρὸς ἐπίμετρον πάντων τούτων ἐκτροχιάσις τοῦ σιδηροδρομοῦ κατὰ τὸ Γιαρίμ Βουργάζ ἀροῦ ἐπίνεγκε τὸν θάνατον 10—20 ἀτυχῶν πλασμάτων ἡνάγκασε καὶ εἰς ἡμερῶν τινῶν ἀργίαν τὸν σιδηρόδρομον κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν. Ἀποδῶμεν τὸν δίκαιον ἐπικινὸν εἰς τὰς ἀγγλικὰς φιλανθρωπικὰς ἐταιρίας καὶ εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ βραῶνος Χίρς κ. Βενετσιάνη

διὰ τὴν φιλανθρωπίαν ἣν ἐπεδείξαντο πρὸς τὰ δίκαια ταῦτα πλάσματα καὶ εὐζώμεθα ὅπως οἱ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης φιλόφρονες σπεύσωσι πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀμυθήτων τούτων δεινῶν, ἅπερ θὰ ἴρκουν νὰ καταδικάσωσι καὶ τὸν μάλιστα δεδικαιολογημένον πόλεμον.

Ἐκ δὲ Πύργου, ὅπου συνεσωρεύθησαν πολλὰ καθ' ὁδὸν ὑπὸ κακούργων παθόντες οἱ κάτοικοι τῶν περὶ Ἀετόν, Καρναβάτ καὶ Σήλυμνον, πολλὰ δὲ καὶ ἐν τῇ πόλει διεπράχθησαν ἀτακτήματα, οἱ τε ἐκεῖ προσφυγόντες καὶ οἱ κάτοικοι τῆς παραλίου ταύτης πόλεως ἐγκαταλιμπάνοντες τὰ πάντα τρέχουσιν ὅπως σώσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰς οἰκογενείας αὐτῶν εἰς τε τὰ ἐν τῷ λιμένι ἱστιοφόρα καὶ εἰς τὰ στελλόμενα παρὰ τε τῆς κυβερνήσεως καὶ ἰδιωτῶν πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν πλοία, τοσούτῳ μᾶλλον ὅτῳ ἡ πόλις ἀπειλεῖται ἐξ ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς καὶ ἐκ στρατηγικῆς πυρπολήσεως. Πεντακισχιλίους περίπου ἐκόμισαν καὶ ἐκείθεν τὰ ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος καταπλεύσαντα ἀτμόπλοια.

Ἐκτὸς τῶν ἤδη καταρθάντων ὑπὲρ τὰς 30,000 πρόσφυγες εὐρίσκονται ἤδη καθ' ὁδόν!

Τὰ λοιπὰ ἀγγέλματα περὶ τῶν στρατιωτικῶν γεγονότων οὐδὲν παρέχουσι τὸ διάφορον.

Ἡ ΚΑΥΚΑΣΙΑ ΧΩΡΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΣ.

ἹΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ. — ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ. —

Ἡ ὄρεινὴ τοῦ Καυκάσου σειρὰ καιμένη μεταξὺ τοῦ 40 καὶ 45 βραχμοῦ βορείου πλάτους καὶ 47 ἀνατολικοῦ μήκους ἔχει περίπου 250 κοινῶν λευγῶν ἔκτασιν ἀπὸ τοῦ Ἀνάπα μέχρι τοῦ Βακού, τοῦτο δέ ἐστι τὸ μέγιστον αὐτῆς μήκος. Τὸ ὕψιστον τῶν ὄρων αὐτῆς, τὸ Ἐλβρούζ, μετρεῖ 16,700 πόδας, τὸ Μκιμβοκί, ἤτοι τοῦ Προμηθέως, ὁ βραχὺς 14,400 καὶ τὸ ἐπὶ τῶν μεθορίων τοῦ Σιάτ Ἐλβρούζ 12,000. Ἡ ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν ὕδατων πρὸς τὴν Ῥωσίαν ἀνακαλυφθεῖσα στέππη εἶναι εὐρεία, ὡς εἶπομεν, ψαμμώδης καὶ κρυσταλλατοῦχος πεδιάς, σκαληνὸν σχηματίζουσα τρίγωνον, περιλαμβανόμενον μεταξὺ τοῦ Τανάϊδος καὶ τῆς Ἀζοφικῆς πρὸς δυσμὰς, τοῦ

Βόλγα καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης ἀνατολικῶς. Πρὸς νότον πολλαὶ μικρῶν ὄρεων σειραὶ κατέρχονται κατὰ πλάσαν διεύθυνσιν καὶ συνεχίζονται αἰ μὲν ἐπὶ τοῦ ὄρους Ταύρου ἐν τῇ ἀσιατικῇ Τουρκίᾳ, αἰ δὲ ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας τοῦ Δεμαχβέντ καὶ ἐπὶ τῶν ὄρων τοῦ Ταβεριστάν ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Περσίας. Ἐν τῷ κέντρῳ κείται ἡ Ἀρμενία, ἧς δεσποζει τὸ ὄρος Ἀραράτ, ἐφ' οὗ κατὰ τὴν παράδοσιν ἔστη τοῦ Νῶε ἡ κιβωτός.

Ὁ Καύκασος σχηματίζει δύο σειρὰς ὄρων παραλλήλων, ὧν τὸ ὑψηλότερον κείται πρὸς νότον, τὸ δὲ χαμηλότερον πρὸς βορρᾶν. Τοῦτο εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Mélará ὄρη* καὶ καταλήγει εἰς ἐκτενῆ πεδιάδα, ἣν μεγάλοι διαρρέουσι ποταμοί. Τὸ μέρος τοῦτο δικαιολογεῖ τὸ ὄνομα διὰ τῆς ἀγρίας αὐτοῦ θέας καὶ τῆς συνήθους ζοφερότητος τῶν κοιλάδων ὡς ἐκ τῆς προσεγγίσεως τῶν μεγάλων ὄρων, τῆς πυκνότητος τῶν δασῶν, τῶν συνεχῶν βροχῶν, τοῦ ψύχους τῶν ἀνέμων καὶ τῆς ἐπιτάσεως τῆς ἀπὸ τῶν χιονοσκεπῶν ὄρων καθικνουμένης ὀμίχλης· τὸν δὲ ζόφον τοῦτον καθιστῶσιν ἰσχυρότερον ἢ τοῦ κλίματος γλυκύτης καὶ ἡ καθαρότης τοῦ ἀέρος ἐν τῇ γείτονι στέππῃ. Ἐκαστον τῶν κυριωτέρων ὕψωματων τῶν Μετάνων ὄρων φέρει χαρακτηριστικὴν ἐν τῇ χώρᾳ προσωνομίαν, ἐπιλεγόμενα λόγου χάριν *Ὄρος φαλακρόν*, *Ὄρος τῶν κλεπτῶν*, *Στρογγύλος ὄρη*, *Ζοφερόν ὄρος*, *Ἐγχειρίδιον καὶ Ὄρος τῶν τρικνημῶν*.

Ὅπισθεν τῆς πρώτης ταύτης ὄρεινῆς σειρᾶς ὑψοῦνται τὰ χιονοσκεπῆ ὄρη ἐνθα παρτηροῦνται τὸ Ἑλβρούζ καὶ τὸ Μκιμδαρί, περὶ ὧν ἔφθικεν εἰπόντες. Καθὰ ἐκ παραδόσεως βεβαιούται, οὐδεὶς ἀνέβη τὴν κορυφὴν τοῦ Ἑλβρούζ, ἰδιαιτέρως πρὸς τοῦτο παρὰ Θεοῦ ἀπαιτουμένης ἀδείας. Τὸ ὄρος Μκιμδαρί καλεῖται ὑπὸ τῶν Ρώσων Κασβέκ, διότι τὸ χωρίον Στεφάν Τζμίνδα κείμενον εἰς τὰς ὑψαρείας τοῦ ὄρους τοῦτου ἐχρημάτισεν ἄλλοτε διαμονὴν τοῦ Κασίβέκ, ἀξιωματικοῦ εἰς ὃν ἦτο ἀνατεθειμένη τῶν στενῶν ἡ φρουρῆσις. Τὰ γιγαντιαία ταῦτα ὄρη ὄχρουνται δι' ἄλλων πρῶτων, ὧν αἰ μὲν κορυφαὶ αἰωνίως εἰσὶν ἐπίσης χιονοσκεπεῖς, ἡ δὲ βᾶσις κρύπτεται ἐντὸς λοιμοδῶν τελεμάτων σχηματιζομένων ἐκ τῆς τῶν χιονοστοιβᾶδων διαλύσεως.

Ἐν τούτοις δύο ὑπάρχουσι ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ τούτου προμαχῶνος πύλαι, ἧς διέβησαν ἐνίοτε ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἐπαλλήλως κατακτεταί, αὗται δὲ εἰσὶν ἡ τοῦ Δερεβέντ

καὶ ἡ τοῦ Τερέζ. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπομνημονεύτων χρόνων οἱ γείτονες λαοὶ ἐπειράθησαν νὰ ὑπερκαπίσωσι τὰς πύλας ταύτας δι' ὄχυρωμάτων ἅπερ διὰ μικρῶν ἐξέδων καθίστη φρεβρὰ ἡ τῆς χώρας διασκευὴ· ἐκ τῶν λειψάνων ἐκείνων πύργων, τοίχων, προμαχῶνων, τάρρων καὶ ὄχυρωμάτων ἐγεννήθη ὁ τοσοῦτον διαδοδόμενος μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Καυκάσου μῦθος περὶ τοῦ περιφθμοῦ τείχους, ὅπερ περιέστερε τὴν κορυφὴν τοῦ Καυκάσου ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῆς Κασπίας. Μεταξὺ τῶν μυθίων τούτων ἐκτάκτων ἀφηγήσεων, ἧς τῶν ἀνατολικῶν λαῶν ἡ φαντασία ἐγέννησεν, ὑπῆρχε μία ἣν καὶ τίνες τῆς Δύσεως συγγραφεῖς ἠσπασθήσαν, δηλαδή ἡ εἰς τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον ἀποδιδούσα τοῦ προμαχῶνος τούτου τὴν κατασκευὴν, εἰ καὶ εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι οὐδέποτε ἐπισκέφθη τὸ Καύκασον ὁ κατακτητὴς οὗτος. Ἄλλ' ἐνταῦν θη ἡ παράδοσις ἀποδίδωσιν εἰς τὸν Μέγα Ἀλέξανδρον πάσας τὰς μεγάλας ἀναμνήσεις, καθάπερ ἐν Αἰγύπτῳ αἰ τοιαῦται ἀποδίδονται Ναπολέοντι τῷ Α'. Καὶ αὐτὸς ὁ Μωάμεθ ὑπαινίσσεται τὸν μακεδόνα κατακτητὴν ἐν ταῖς ἀποκαλύψεσιν αὐτοῦ, ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ τείχους τούτου, διότι τὴν ἰδρυσιν αὐτοῦ ἀποδίδωσιν εἰς τὸν Ζούλ Καρνάιν, (τὸν Δίκερον) ἔχων πιθανῶς ὑπ' ὄψιν τὰ δύο τοῦ Ἀμμωνος κέρατα, ἅπερ εἰκονίζονται ἐπὶ τῶν μεταλλίων τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐπέκεινα τοῦ προμαχῶνος τούτου ὁ προφῆτης τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας τοποθετεῖ τοὺς ἐκπράτους ἀπογόνους τοῦ Γῶγ καὶ τοῦ Μαγῶγ, προωρισμένους εἰς τὴν ἐρήμωσιν τῆς γῆς μικρὸν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου. Οἱ ἀπηνεῖς οὗτοι λαοὶ (Γιατζούγ καὶ Ματζούγ), ἀναμφιβόλως οἱ παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνους Σκύθαι Μαιῶται περιελθάνοντο κατὰ τοὺς ἀνατολικούς συγγραφεῖς ἐν ταῖς βορείαις χώραις ὑπὸ τοῦ προμαχῶνος τοῦ Καυκάσου. Ἴδου τί περὶ τούτου λέγεται ἐν τῷ Κορανίῳ.

«Εἰς τὰς ὑψαρείας τῶν δύο ὄρων ἀφικόμενος ὁ Ζούλ Καρνάιν εὗρε λαοὺς μόλις νοούντας τὴν προφορικὴν γλῶσσαν. Οὗτοι δὲ ἀπετάθησαν αὐτῷ λέγοντες: Ἦ Ζούλ Καρνάιν, οἱ Γιατζούγ καὶ Ματζούγ ἐρημοῦσι τὴν γῆν πληρόνομέν σοι φόρον, εἰ θελήσεις ἐγείραι τεῖχος μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν. Ὁ Ζούλ Καρνάιν ἀπεκρίνατο αὐτοῖς: Τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ εἶναι προτιμότερα τοῦ ἡμετέρου φόρου· θέλω ἰκανοποιῆσαι τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν. Κομίσατέ μοι σίδηρον καὶ συσσωρεύσατέ μοι αὐτὸν μέχρ᾽

της κορυφής των όρειών σας. Είτα έπειπε: Φυσήσατε όπως άνάφη τό πυρ και προσέθηκε: Κομισάτε μοι χαλκόν όπως χύσω αυτόν. »Ούτως οι Γιατζούγ και οι Ματζούγ ούτε τό τείχος τούσο εδυνήθησαν να υπερβώσιν άλλ' ούτε να διατρυπήσωσιν αυτό.

»Τούτο έγένετο έλέφ Θεού, άλλ' όταν έπιστή ή όρισθείσα έποχή, καταρρέουσι τό τείχος τούτο, και ουδέν εις μάτην εξαγγέλλει Θεός».

Πλείστοι ιστορικοί της Ανατολής, οίτινες έγγραφικα κατά τους πρώτους της έγείρας αιώνας, εις περιέργους εισήλθον περί του άντικειμένου τούτου λεπτομερείας. Κατ' αυτούς και αυτοί οι Γιατζούγ και Ματζούγ είναι γίγαντες, ών τό άνάστημα τεραστίως είναι μέγχα, φέρουσι δέ όνυχας και τομεις όδόντας ως τά σαρκοβόρα ζώα, ών τάς κλίσεις και τάς εξεις έχουσιν. Τό κατ' αυτών τείχος κατεσκευάσθη εκ σιδηροχάλκων πλίνθων ώξειδωμένων και διά χαλκίνου στρώματος: επικεκαλυμμένων, άλλ' αλά μεθ' όλην αυτόν την στερεότητα καταπεσείται ώσπερ φοινίξ υπό άζίνης πληττόμενος, όταν έπιστή ή ώρα καθ' ην των Ματζούγ τά τέκνα διασπαρήσοντα επί γης, καταστροφην, πυρ και θάνατον επιφέροντα, μέχρι της ύστάτης ημέρας, καθ' ην ή μέν ύλη άφρανισθήσεται, σύμπασα δέ ή άνθρωπότης τρέμουσα και άοπλος πρό των ποδών του Πλάστου αυτής ρίφθήσεται. Έν τούτοις οι του τείχους τούτου φύλακες πληττουσιν από καιρού εις καιρόν ισχυρώς διά σφύρας τάς χαλκίνας αυτού πύλας, και εκ της μεγάλης ταύτης άπηχήσεως πληροφορούνται οι Ματζούγ ότι καλώς ή χώρα τηρείται.

Έκει ο Ζωροάστρης ώριζε την κατοικίαν του πονηρού πνεύματος: Αριμαριού, όπερ έξορμηξ εκ της κορυφής του Έλβρούξ, ένω τό σώμα αυτού εκτεινόμενον επί της άβύσσου φαίνεται γεφυροϋν τους δύο κόσμους.

Κατωτέρω προς καλλιεργημένην χώραν εύρίσκειται του προφήτου Ηλιού τό σπήλαιον. Βράχος έν ειδει θυσιαστηρίου υποκαστάζει άγγυροϋν κύπελον πλήρες ζύθου, κατά πών δ' έτος έν άφθονία του άμητου εκχειλίζεται τό ύγρόν και γονιμοποιεί τουτ' παρακειμένους άγρούς. Πάλαι πιστός του προφήτου Ηλιού λάτρης, εις όρεσίβιος, αίχμαλωτευθείς κατώρθωσε να διαφύγη: άλλ' ήγνώει την όδόν ην έμελλε να τραπή και ένκινδύνευε να περιπέση αυθις εις χείρας των έχθρών αυτού, ότε άετός άναρπάσας αυτόν εις τον αιθέρα κατέθη-

κεν ύγια επί του χείλους του σπηλαίου. Κατά πών έτος οι άπόγονοι του όρεσιβίου τούτου μεταβαίνουσιν εις τό όρος όπως εύχαριστήσωνται τω προφήτη, προσφέροντες αυτω ζύθον και κτήνη.

Έφ' ένός των χιονοσκεπών τούτων κορυφών κατοικεί εισέτι ο *Σιν παδισάχ*, ο ήγεμών των δαιμόνων, και επί έτέρου τό πετεινόν *Άγκά*, όπερ άπασα ή άνατολική άρχαιότης έλάτρευσεν. Άπωτέρω κείται ο βράχος, έφ' ου ο των άνθρώπων πατήρ (ο Προμηθεύς) εξετέθη εις την άδηφαγίαν του όρνέου. Έτελος ουδεις μυθος εις άκρον άλλόκοτος ο μη πιστευόμενος μεταξυ των δεισιδαιμόνων του Καυκάσου κατοίκων. Και αυτός ο χριστιανισμός άφηκεν ως ίχνη της διαβάσεως αυτού άναμνήσεις, μεγάλην προδιδούσας εύπιστίαν: παρά τους πρόποδας του Μκιμβαρι κείνται σπήλαιά τινα έν τω βράχω λελατομημένα, ίσως υπό ληστών, οίς έν άρχαίους χρόνους έχρησίμευον ως κρησφύγετα, εις δέ τά σπήλαια ταύτα άπεχώρησαν βραδύτερον εύλαθείς κοινοδίται και σημερον έν γεωργικη γλώσση κκαλοϋνται *Σπήλαια της Βηθλεέμ*. Οι όρεινοι λέγουσιν ότι έντός ένός εκ των σπηλαίων τούτων περιίπτεται χρυσή περιστέρα, έντός άλλου ότι άνήρτηται σιδηρά άλυσσος, δι' ης από όπης δύναται να άναρριχηθή τις μέχρι του τάφου του Ίησου Χριστού και να περιδιαβάσθι υπό τά κρυστάλλινα άνάκτορα, άτινα επί της κορυφής των όρειών άνεγηγερέμενα άποροροφώσι τάς άκτίνας του φωτός, μόνον της Ίριδος χρώματα άντανακλώντα.

Οι καυκάσιοι λαοί μετ' άπληστίας τά τερατώδη ταύτα διηγήματα άποδέχονται, και περί τούτου δέν πρέπει να άπορη τις, έν άναλογισθή ότι ή φαντασία αυτών μετέχει της γονιμότητος του νοϋ των ποιητών της Ανατολής και των όσιαστικων βεμβασμών των σκώτων όρεινων.

Άπό των πρώτων ήδη της άρχαιότητος χρόνων οι ήμέτεροι πρόγονοι θυμασάντες τό μεγαλοπρεπές άμα και άλλόκοτον των όρειών τούτων πολλας συνέδεσαν μετ' αυτών μυθολογικας παραδόσεις, ως ένθουσιωδώς επαναλημβάνουσιν οι άσιατικοι λαοί. Και όντως ουδέν άλλοκοτώτερον της καυκασιανης ταύτης των όρειών σείχες, ότε περί κλίονουσιν ήμέρην ο περιηγητής: τειηπότι βλέμματι δύναται ιδειν την γιγαντιαία σκιαγραφίαν της όδοντωτης ταύτης: και κατ'ακρήμονυ έξήρηστειωδών συνταράξεων όρεινης ράχεως. Αί ήλιακκί ά-

κτινες άντανακλώνται εις του πάγου τά πρίσματα, τά λαμπρότερα της Ίριδος προσλαμβάνουσαι χρώματτα. Έν τω μέσω των εκ πιτυώνων, άρκευθων, σημυθών, έλατων και δρυων κατηνθισμένων Μελάνων δρυμών τιτανοϋχοι άνίσχουσι σκόπελοι υπό δικφύρων όρυκτων κεκαλυμμένοι χρωμάτων. Χείμαρροι εκ των κολοσσικων καταρρέοντες ύψωμάτων μετ' πατάγους εκχύνονται, εις τον μυχόν των κοιλάδων κυλιόμενοι, έν ω προσωπώφ του τάφου καλύπτει τά περίξ των εκ βασάλτου κορυφών των όρειών σιγή, νυκτός μόνον έν μέσω των αιώνιων χιώνων υπό των κρυγών θωός διακοπτομένη. Οά ένόμιζε τις ότι ή σιγή αυτη είναι σύνθημα άναχωρήσεως των δαιμόνων εις ύψηλοτέρα: χώρας, ένθα από άνημμενεύτων χρόνων τά νυκτερινά αυτών συγκροτούσι πανδαιμόνια, καθά ή δημώδης εύπιστία παραδέχεται. Συνήθως τολμηρός όρεσιβίος περιφρονών των γερόντων τάς συμβουλās τολμηξ και υπερβαίνει της καλύβης αυτού τον ουδόν και βλέμμα βέβηλον επί της περι αυτόν φύσεως φέρει: κατά δέ την έπίσημον ώραν, καθ' ην αι ύπόλευκοι της σελήνης άκτινες άμφιταλαντεύονται επί των χιονοσκεπών του Καυκάσου κρημών, γραμμην γιγαντιαίων φασημάτων εις τά άερισ πελάγη την λευκήν αυτών τινασσόντων κόμην βλέπει τότε της έρήμου τό τέκνον. Ένίοτε έν τω μέσω των φασημάτων τούτων εύρίσκειται νεάνς, εκ λίνου ποδήρη περιβεβλημένη ένδυμασίαν, και ή κόρη αυτη είναι τό θυμα, ου τό αιμα χρησιμεύει εις τά υποχθόνια πνεύματτα διά την συντέλεσιν των γοητειών αυτών.

ΟΙ ΕΝ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ ΝΕΣΤΟΡΙΑΝΟΙ.

Ός εκ της σπουδαίας σημασίας της δίδεται προς πών τό άναφερόμενον εις τά της Ανατολής, ουδ' άλλως άπορον ότι ο τυχών περιστάσεων, καθ' ως ήδυνήθη να εξελέγη την θέσιν, έστω και μερους, των κατά τά: χώρας εκείνας Χριστιανών επήθμει να μεταδώτη τω δημοσίω τάς περι τούτου γνώσεις αυτού. Εξ όμοιο αισθήματος προτρεπόμενος και ο αιδεσιμώτατος κ. Κούτς εξέδωκε σύγγραμμα, έν ω περιγράφει την κατά τό 1876 άποστολήν αυτού έν μέσω των Νεστοριανών χριστιανών. Κατά τον κ. Κούτς οι τά όρη του Κουρδισταν οικουντες Χριστιανοί του άνατολικου δόγματος ήταν άγνωστοι σχεδόν εις ήμας μέχρι του 1834. Τούτους περιέβαλλον πανταχόθεν φυλαί Κούρδων, ών ο άγριος χαρακτήρ και αι παράνομοι πράξεις καθίστων την χώραν άπρόσιτον εις πάντα εύρωπατον περιηγητήν.

Άλλά τω 1834 ή όθωμανική κυβέρνησις επεξέτεινε την κυριαρχίαν αυτης επί πασών των φυλών τούτων, των τε Κουρδικων και των Νεστοριανών. Τω 1835 έγένετο έκδρομή εις την κοιλάδα του Εύφρατου, καθ' ην Άγγλοι ήδυνήθησαν να φθάσωσι μέχρι των όρειών του Κουρδισταν. Η δημοσίευσις των άφηγήσεων των μελών της έκδρομής ταύτης, προκάλεσεν έν Άγγλία μέγα διάφορον ύπερ των λευφάνων τούτων του άρχαίου χριστιανισμού, άπερ επί τούτου χρόνον διετέλου μεμονωμένα και εγκαταλειμμένα έν τω μέσω της όρεινης αυτών άδιασείστου πίστειως. Συνεπέξ του διαφόρου τούτου ή Βασιλική Γεωγραφική Έταιρία και ή Έταιρία των Χριστιανικων γνώσεων κατέβαλον τω 1838 εξήμισείας την δαπάνην ιδιαιτέρως άποστολής εις Κουρδισταν, της περιγραφής εδημοσίευσεν ο συνοδεύσας τάς άποστολάς κ. Αινσθόρν έν τω βιβλίω αυτού τω επιγραφουένω «Περιηγήσεις και αναζητήσεις έν Μικρῃ Άσία, Μισοποταμιά, Καλδαία και Άρμενία». Έτέρα έκδρομή έγένετο τω 1842 θρησκευτικόν έξουσα χαρακτηρισκα κατ' αίτησιν του πατριάρχου των Νεστοριανών Μάρ Σιμούν και των επισκόπων αυτού, αίτησάντων όπως κληρικός της Άγγλικανής Έκκλησίας έλθη έν μέσω αυτών προς άνατροπήν και εκπαίδευσιν του ποιμνίου αυτών.

Έκτοτε έγέγοντο εκκλησιαι τινες από καιρού εις καιρόν μέχρι του 1868, ότε οι έν τη κοιλάδι του Ούρουμια οικουντες άπηύθονα προς τον πρόην αρχιεπίσκοπον Καντερβουρίας άναφοράν, ην ο όρθεις αρχιεπίσκοπος δέν επρόφρασε να ίκανοποιηθή ένεκα του προώρου αυτού θανάτου, ουχ ήττον ένεκα ή άναφορά αυτη έδωκεν άπορμήν εις την άποστολήν του κ. Κούτς κατά τό 1876. Έν τω πρώτω μέρει του ποιήματος αυτού ο συγγραφεύς άφηγείται την από Λονδίνου μέχρι Καίρου μετάβασιν αυτού και την εκεΐθεν διά του Πόρτ-Σαΐδ εις Άλεξανδρέτταν, όπου έν ανεχώρησε κατευθυνόμενος εις Χαλέπιον. Τόν κ. Κούτς συνώδεον ο υιός αυτού και εις Νεστοριανός διάκονος, Γεώργιος τούνομα, όστις επί διατίαν διεμένει έν Άγγλία, κατε'χε δέ θέσιν έρμηνεύς παρά τοις συνοδοπόροις αυτού. Περιττόν να ειπωμεν ότι αι διάφοροι σκηναί, ως ο κ. Κούτς περιγράφει, κάλλιστα εισι πρό πολλου γνωσταί εις πολλους των άναγνωστών αυτού. Παραδείγματος χάριν, λέγει περί της έν Άλεξανδρεία άποβάσεως αυτού ότι: «Εί και έγνώριζεν ότι ή πρώτη ημέρα ήθελεν εισθαι ημέρα έκπλήξεων, ουδ' άλλως ήν παρεσκευασμένος προς τό μέγα διάφορον των εις τά βλέμματτα αυτού περισταμένων θεαμάτων. Τά βιβλία, αι εικόνες και αι φωτογραφίαι άνικανοί εισι να προδιαθέσωσι προς τό πραγματικόν.

Ἐνόμιζέ τις ὅτι εὑρίσκετο ἐν μέσῳ σκηνῶν τῶν ἀραβικῶν μύθων». Ἦπτον ὁμοῦ εὐχάριστον ἐντύπωσιν ἀφῆκαν αὐτῶ αἱ ἀνατολικαὶ σκηναὶ, ὅτε ἀφίκετο ἡ συνοδία εἰς Χαλέπιον. ὅπου ἡ εὔρεσις καταλύματος ἦν δυσκολωτάτη. Εἰς τὰς μεμακρυσμένας πόλεις τῆς Ἀνατολῆς δὲν ὑπάρχουσι ξενοδογεῖα, ὥστε ἠναγκάσθη ν' ἀπευθυνθῆ εἰς τὸν ἀγγλον πρῶξενον κ. Σκίλν, ὅστις ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς κυρίαν τινα Κλεοπάδαν, ὅπου εὐτυχῶς ἠδυνήθη νὰ εὔρη ἀναπαυτικὸν κατάλυμα κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον. Ἀκριβεστάτη περιγραφή τῆς τε οἰκίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ διωματιῶν πρὸς χρῆσιν τῶν μετὰ ταῦτα περιηγηθησομένων τὰς χώρας ἐκείνας ἀπαντᾷ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κ. Κούτς. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει λεπτομερέστερον ἴσως τοῦ δέοντος τὰς μικρὰς δυσκολίας, ἃς ἔξενον περιηγηταὶ ἀπαντῶσιν ἐν Ἀνατολῇ. Ἐν Χαλεπίῳ ὁμοῦ ἦν πάντῃ ἀπηλλαγμένος τῶν μικρῶν τούτων δυσχερειῶν καθότι ἐγευματίεζε καθ' ἑκάστην μετὰ τοῦ προξένου, παρ' οὗ ἤκουσε καὶ πολλὰ ἀνέκδοτα δι' ὧν δύναται τις νὰ γνωρίσῃ τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα τῶν Συρίων. Ἐκ δὲ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παρατηρήσεων ὁ κ. Κούτς ἀφίκετο εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι «τὰ πράγματα ἐν Ἀνατολῇ ἔχουσιν ὅλους ἀντιθέτως ἢ ἐν τῇ Δύσει» καὶ πολλὰ ἐπάγεται πρὸς ἐπίσχυσιν τῆς γνώμης ταύτης. Ἡ ἐκ Χαλεπίου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν προέλασις αὐτοῦ ὑπῆρξε μονότονος καὶ κοπιαστικὴ, κατὰ δὲ τὴν διάβασιν τῶν ἐκτεταμένων περὶ αὐτῶν αὐτοῦ τε καὶ οἱ συνοδοιπόροι αὐτοῦ πολλάκις ἔπαθον τὴν υγίαν. Ἠκολούθητε τὴν ὁδὸν, ἣτις ἄγει εἰς Κοχάνην διὰ τοῦ Βερεδζίκ, τῆς Οὐρφας, τῆς Ἀμίδης (Διαρβεκίρ), τῆς Βιτλίδος καὶ τοῦ Βάν. Ἡ Κοχάνη κεῖται ἐπὶ ὄροπέδου ὑπερκειμένου μικρᾶς κειλάδος μεταξὺ τῶν ὄρεων τοῦ Κουρδιστάν, εἶναι δὲ τὸ κέντρον φυλῆς τινος Νεσοριανῶν ζώντων ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν. Ἡ ἑτέρα φυλὴ, ἢ τὴν κειλάδα τοῦ Οὐρουμιά οἱ κοῦσα, εἶναι ὑποτεταγμένη εἰς τὸν Σάχην τῆς Περσίας. Ὁ κ. Κούτς ἐστάθη ἐν ἀπάσῃσι ταῖς μνημονευθείσαις πόλεσι ἐκλέγων τὰ ἐκτὸς τῶν πόλεων ὑψηλότερα σημεῖα, ὅπως στήσις τὰς ἑαυτοῦ σκηνῆς. Περιέργους τινὰς παραδόσεις καὶ γεγονότα διηγείται περὶ τῆς Οὐρφας (Οὐρ τῶν Χαλδαίων), ἣτις κατὰ τὰς ἐγγχωρίους παραδόσεις ὑπῆρξε μία τῶν πόλεων τῆς πρώτης μοναρχίας. Τὰ ὀνόματα τοῦ Νεμβρώδ καὶ τοῦ Ἀβραάμ εἰσι συνδεδεμένα μετὰ τῶν παραδόσεων, τοῦ φυσικοῦ τῆς χώρας σχηματισμοῦ καὶ τῶν περιέργων ἀρχαιοτήτων τῆς πόλεως ταύτης. Τὸ κυριώτερον πλεονέκτημα τῆς χώρας εἶναι ὠραία καὶ ἄφθονος πηγὴ ὕδατος ἀναθρύνοντος ἐκ φάραγγος μετὰ δύο κορυφῶν τοῦ ὄρους Δ'εβέλ Νεμβρώδ. Κατὰ τὰς ἐπιτοπίους παραδόσεις, ὁ βασι-

λεὺς Νεμβρώδ ἐκρῆμισε τὸν Ἀβραάμ ἐντὸς τοῦ πυρὸς ὅπερ ἐξήρχετο ἐκ τῆς φάραγγος ὅπου κεῖται νῦν ἡ πηγὴ· ἀλλ' ὁ τοῦ θαύματος! τὸ πῦρ μετετρέπη ἀμέσως εἰς ὕδωρ, καὶ τὰ φρούγανα εἰς ἰχθύας καὶ οὕτως ὁ Ἀβραάμ ἐσώθη. Οἱ ἰχθύες οὗτοι θεωροῦνται ἱεροὶ, οἱ δ' ἐπισκεπτόμενοι τὸν πηγὴν ἀγοράζουσιν ἀραβίστιον ἐπὶ τούτῳ πωλούμενον ὅπως βίψωσιν αὐτὸν εἰς τοὺς ἰχθύας. Καὶ ἡ μὲν ἀξίωσις τῶν κατοίκων τῆς Οὐρφας ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἡ ἀρχαία Οὐρ τῶν Χαλδαίων διαφιλονικεῖται ὑπό τινων· ἀλλ' ὁμοῦ βέβαιον εἶναι ὅτι σπουδαιότατη ὑπῆρξε ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐδεσσα. Οὕτω δὲ μία τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ χριστιανισμοῦ παραδόσεων καὶ διάφορα γεγονότα τῶν σταυροφοριῶν ἀνάγονται εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἣτις μέγα πορᾷ διαφέρει ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν Νεστοριανῶν.

Ἡ Διαρβεκίρ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς βραχώδους ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἰγγρητος ἐκτισμένη, περιβάλλεται ἀνατολικῶς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου. Μεταξὺ δὲ ἄλλων ἀξιωματικῶν λειψάνων τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων περικλείει ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ Οὐρφα, μεγίστην δεξαμενὴν μεθ' ἱερῶν ἰχθύων, εἰς τὴν βέουσι ἀφθονοὶ πηγαί. Ὁ δαισιδαίμων σεβασμὸς ἐν ἀποδίδουσι εἰς τοὺς ἰχθύας τῶν δεξαμενῶν τούτων φαίνεται ὅτι εἶναι λείψανον ἀρχαίας λατρείας ἰχθυομῆρρου θεοῦ ἐπικρατησάσης ἐν Μεσοποταμίᾳ, ὡς καὶ παρὰ τοῖς Φιλισταίοις καὶ Αἰγυπτίοις.

Τὴν Βιτλίδα περιγράφει ὁ κ. Κούτς ὡς ἀνεγειρομένη ἐπὶ τῶν ἀποτόμων κλιτύων ἀχανοῦς παρόδου. Ἐλαχίστας ὁμοῦ δίδει πληροφορίας περὶ τοῦ ἰδιαιτέρου χαρακτῆρος τῶν κατοίκων καὶ ἐν γένει τῆς πόλεως, ὅ ὅτι κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ διαμονὴν αὐτὸς τε καὶ οἱ συνοδοιπόροι αὐτοῦ ἠρθένησαν. Τὸ κυριώτερον τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ Βάν εἶναι ἡ μεγάλη ἀλμυρὰ λίμνη παρὰ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἡ πόλις. Καὶ ὁμοῦ ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἀρχαιοτάτη, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ πολυπληθεῖς σφηνοειδεῖς ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ βράχου ἐφ' οὗ ὠκοδόμηται τὸ φρούριον σπήλαια, ἅπερ ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Λαγυάρδου καὶ ἄλλων περιηγητῶν. Ἀλλ' αἱ λεπτομέρειαι αὗται, ὡς καὶ τὰ διάφορα τῆς περιουσίας συμβάντα, εἰσὶ ξένα πρὸς τὸ κύριον τοῦ πονήματος θέμα. ὅπερ κυρίως πραγματεύεται περὶ τῆς πρώην καὶ τῆς νῦν καταστάσεως τῶν Νεστοριανῶν. Ὁ κ. Κούτς, μόνον μετὰ τὴν εἰς Κοχάνην ἀφίξιν αὐτοῦ ἄγεται σπουδαίως πραγματευόμενος, περὶ αὐτῶν. Ἐν πρώτοις δίδωσι προκαταρκτικῶς ἱστορίαν τῆς φυλῆς ἣς προηγείται σύντομος ἐπιθεώρησις τῆς ὀρητικῆς τῆς κόμης καταστάσεως καὶ τὰ τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα, ὅτε ἔλα περίπου

Κούτς, διότι οὐδὲν ἐκίνητε τοσοῦτον τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ, ὅσον ἡ προστασία ἢ πᾶς ἄγγελος σπουδαῖος δύναται νὰ παράσχη εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν κατοικοῦς καίπερ μηδεμίαν κατέχων δημοσίαν θέσιν.

Ἐν τέλει τῆς πραγματείας αὐτοῦ ὁ κ. Κούτς ἐδημοσίευσε περικοπὰς τῆς ἐκθέσεως, ἣν ἀπηύθυνεν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον, ὅπως κινήσῃ τὸ διάφορον τῶν ἄγγλων κληρικῶν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῶν Νεστοριανῶν.

ΠΡΟΙΣΤΟΡΙΚΑ.

Ἄποιοί τινες ἦσαν καὶ πῶς ἔζων οἱ προπάτορες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους; Ὅποια μέσα τοῦ βίου εἶχον οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς ἐκείνους χρόνους, καθ' οὓς ἤρχισαν νὰ πολιτίζωνται; Ἐράγε τρώντι καὶ τρώγει ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄρτον ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου του; Ἦ ἔρουν καὶ λύσις τοῦ προβλήματός τούτου δὲν εἶναι ματαία ἐπιθυμία, εἶναι βραβεῖα τοῦ ἀνθρώπου ἀκαίτητοι, πρὸς λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως. Φαντασθῶμεν τῇ ἀληθείᾳ, πῶς εὗρέθη ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὴν δημιουργίαν ἐστερημένους παντός ἐξωτερικοῦ μέσου τῆς τέχνης!

Ἡ ἰδέα αὕτη ἀπησχόλησε μεγάλως ποιητὰς καὶ φιλοσόφους καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας, ὧν ἔχομεν γραπτὰ μνημεῖα. Οἱ Ἕλληνες παρεδέχοντο πέντε γένη ἀνθρώπων ἢ πέντε αἰῶνας. Ὁ Ἡσίοδος (Ἔργ. Ἡμ. 109—176) λέγει:

Χρῦσεον μὲν πρῶτις γένος μερόπων ἀνθρώπων ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες· οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, δεῦραν ἔμβασιλευν, ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες, νόστον ἄτερ τε πόνων καὶ δίξους.

Δεύτερον αὐτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν ἀργύρεον ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες, χρυσεῷ οὔτε φυῆν ἐναλίγκιον, οὐτε νόημα.

Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων χάλκειον ποίησ' οὐκ ἀργυρῷ οὐδὲν ὁμοῖον, ἐκ μελιῶν, δαινόν τε καὶ ὄμβριμον, οἷσιν Ἄρης ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὕβριες.

Ἀυτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γὰρ κάλυψεν, αὐτίς ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πούλυβοτερόν· Ζεὺς Κρονίης ποίησε δεκάιοτερον καὶ ἄρειον, ἀνδρῶν ἠρώων θεῶν γένος, οἱ κολέονται ἡμίθεοι προτέρη γενεῇ κατ' ἀπίρονα γὰταν.

Ἐπειτα ὤφειλον ἐγὼ πέμπτοις μετεῖναι

ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι. νῦν γὰρ δὴ γένο; ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ' ἤμαρ παύσονται καμάτου καὶ δίξους οὐδέ τι νύκτωρ φθερούμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας· ἀλλ' ἔμψης καὶ τοῖσι μεμίζεται ἐσθλὰ κακοῖσι.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἀναφέρουσιν αἰῶνα χρυσοῦν, ἀργυροῦν, χαλκοῦν καὶ σιδηροῦν, δηλαδὴ τὸν ἰδικόν των, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες· «*ἄρ' ἔν γὰρ (λέγει ὁ Ἡσίοδος) γένος ἐστὶ σιδήρεον*».

Ἐπάρχει λοιπὸν ἡ ἰδέα, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ πρὸ τῆς ἀπάτης τοῦ ὄφρου καὶ τῆς παρακοῆς τοῦ Ἀδάμ, ὅτι πρόπαλαι ὑπῆρξεν ὑψίστη εὐδαιμονία καὶ μακαριότης καὶ ἄλυπος ἀπόλαυσις τοῦ βίου, μεθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι βιχθηδὸν ἐξέπεσον εἰς χειροτέραν κατάστασιν, ἕως οὗ τελευταῖον ἤλθεν ὁ βίος, ὁ γνωστός ἡμῖν ἐκ τῆς ἱστορίας, μετὰ τῶν ἀγῶνων, μόχθων καὶ ἡδονῶν. Ὁμοίωτα σχεδὸν ἐπειράθησαν καὶ οἱ φιλόσοφοι νὰ ἐννοήσωσι καὶ κατασκευάσωσι τοὺς παναρχαίους χρόνους· καὶ αὐτοὶ ἐπρέσβευσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον παναρχαίαν τινὰ εὐδαιμονία κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, μεθ' ἣν ἑτέραν ὀλιγότερον εὐδαιμονία κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους.

Κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἑκατονταετηρίδα ἀντὶ τῶν πλασμάτων τῆς φαντασίας καὶ τῆς φιλοσοφικῆς θεωρίας ἡ ἐμβριθὴς καὶ σπουδαία ἔρευνα ἐτόλμησε νὰ ἀρῇ τὸ κάλυμμα τῶν χρόνων, οἵτινες ἐφκίνοντο διὰ παντός τεθαμμένοι. Ἡδὴ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα ἐγένοντο τοιαῦτα ἀπέπειρα. Αἱ πολυάριθμοι Ῥοδινισωνιάδες καὶ αἱ παραπλήσια ποιήσεις, αἱ λίαν ἀσεπταὶ εἰς τὰ πλήθη, δεικνύουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ἐργάζεται μόροι καὶ καθ' ἑαυτὸν. Καὶ αἱ τολμηραὶ ὑποθέσεις τοῦ Ρουσσώ καὶ Βόλντεῦ ταῦτά περίπου λέγουσι.

Πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις αὗται διήγειραν λίαν τὸ διάφορον ὑπὲρ τῆς παναρχαίας ἱστορίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. ἤρχισαν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα μάλιστα νὰ πραγματεύωνται τὸ ζήτημα ἐπιστημονικῶς, ἠρεύνησαν τὰ λείψανα τῶν παρωχημένων ἐκείνων χρόνων, κατέταξαν, παρέδωκαν αὐτὰ, ἐπειράθησαν δὲ νὰ ἐξαγάγωσι συμπεράσματα περὶ τῶν ἀπολωλότων καὶ ἡμῖν ἀγνώστων τρόπων τοῦ βίου τῶν παναρχαίων ἐκείνων προπατόρων ἡμῶν. Κατὰ τὰς τρεῖς ὁμοῦς τελευταίας δεκαετηρίδας, καθ' ἃς πλείστα πανάρχαια λείψανα ἀνεκαλύφθησαν, αἱ ἔρευναι ἐγένοντο σπουδαιότεραι καὶ σημαντικώτεραι καὶ κατέληξαν εἰς ψηλαφητὰ συμπεράσματα.

Τὰ ἐκ τῶν παναρχαίων ἐκείνων χρόνων λείψανα δὲν εἶναι οὔτε χρυσεῖα, οὔτε ἀργυρεῖα, ἀλλ' ἄπλᾶ τινὰ σκευῆ καὶ ἐργαλεῖα. Ἐν τοῖς διαφόροις μουσείοις τῆς Εὐρώπης συνήθισαν μετ' ἐπιμελείας, κατέταξαν καὶ ἐμελέτησαν οἱ ἐρευνηταὶ τῆς προϊστορικῆς, ὡς καλοῦσιν αὐτὴν, ταύτης περιόδου πλείστα τοιαῦτα σκευῆ καὶ ἐργαλεῖα εὐρεθέντα ἐντός τῆς γῆς, ἐν τάφοις, ἐν ταῖς κοίταις τῶν ποταμῶν, τῶν λιμνῶν καὶ εἰς αὐτὰ τῆς θαλάσσης τὰ βένθεα. Ἐκ τῆς μελέτης αὐτῶν μαθαίνομεν, ὅτι ἐν τοῖς παναρχαίοις ἐκείνοις τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως χρόνοις τὰ σκευῆ καὶ ἐργαλεῖα κατασκευάζοντο οὐχὶ ἐκ μετάλλων, ἀλλὰ πρῶτιστα μὲν ἐκ ξύλου καὶ ὀστέων, εἶτα δὲ καὶ ἐκ λίθων. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ λιθίνη λεγομένη περίοδος. Μετὰ τὴν περίοδον ταύτην ἠκολούθησε δευτέρα, καθ' ἣν τὰ ὄργανα εἶνενα τοῦ ἀνθρώπου κατασκευάζοντο ἐξ ὀρειχαλκίου (bronze), τοῦτο δὲ, τὸ γνωστόν μίγμα χαλκοῦ καὶ κασιτέρου, ἤρχισε νὰ ἀντικαθίστῃ τὸν λίθον. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ ὀρειχαλκίνη περίοδος. Μετ' αὐτὴν ἐπῆλθε τρίτη, καθ' ἣν ὁ σιδηρεὸς ἐξέβαλε τὸν ὀρειχαλκον εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν σκευῶν καὶ ἐργαλείων, οὗτος δὲ μένει καὶ μέχρι τῆς σήμερον.

Ἐχομεν λοιπὸν κατὰ ταῦτα τρεῖς περιόδους, α) τὴν λιθίνην, β) τὴν ὀρειχαλκίνην, καὶ γ) τὴν σιδηρῆν.

Ἐὰν θέλωμεν νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους ἐκείνους χρόνους, πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης τῶν τριῶν περιόδων, τῆς λιθίνης.

Κατὰ τὴν λιθίνην περίοδον, ὁ ἀρχαιοτάτος ἄγριος ἄνθρωπος ζῶν ἐκ τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλιείας, βαθμηδὸν δὲ ὑψούμενος εἰς τινὰ βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ, δὲν ἐγνώριζε τὰ μέταλλα, ἀλλὰ κατασκεύαζε τὰ ὄπλα καὶ ἐργαλεῖα αὐτοῦ ἐκ ξύλων, κεράτων τῶν ζῶων, ὀστέων καὶ λίθων. Ἡ περίοδος αὕτη διήρκεσε μακροῦς αἰῶνας καὶ λαμβάνει τρεῖς μάλιστα ὑποδιαιρέσεις.

1. Τὴν ἀρχαιοτάτην λιθίνην περίοδον, ἀρχομένην ἐν Εὐρώπῃ ἀμέσως μετὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν πάγων καὶ τῶν πεπαγωμένων θαλασσῶν. Κατ' αὐτοὺς τοὺς χρόνους ὁ ἄνθρωπος ζῆ μετὰ τῶν ἀγρίων θηρίων, πολλὰ εἶδη τῶν ὀπίων ἠφρανίσθησαν. Κατασκευάζει ἀγροῖκα ἐργαλεῖα, πελέκει, μαχαίρας ἐκ καχλίκων (χαλκίων). Πλείστα τούτων εὕρηται ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ.

2. Τὴν μέσην λιθίνην περίοδον, καθ' ἣν ὁ

ἄνθρωπος μαθαίνει νὰ διατρύπῃ λίθους, ὀδόντας ζῶων καὶ ὄστᾶ, ἐπιξεργάζεται ταῦτα μετὰ τινος ἐπιτηδειότητος, ἰδίως δὲ ὄστᾶ, καὶ κέρατα. Ἐπι ἐναποτίθησι τοὺς νεκροὺς εἰς τὰ βάθη τῶν σπηλαίων. Τῆς περιόδου ταύτης λείψανα εὕρηται ἐν Γαλλίᾳ, Βελγίῳ καὶ Γερμανίᾳ.

3. Τὴν νεωτέραν λιθίνην περίοδον, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος κατασκευάζει μονίμους κατοικίαις, ἡμερόνει τὰ κατοικίδια ζῶα, τὸν κύνα, τὸν χοῖρον, τὸν βοῦν, τὴν αἶγα καὶ τὸ πρόβατον, καλλιεργεῖ τὸν σίτον, τὸ λίνον, τὰ ὀπωροφόρα δένδρα, τὴν μηλέαν, τὴν ἀπιδέαν καὶ ἕτερα. Ἐὰν μεγάλα ζῶα τοῦ βορρᾶ ἀπόλυνται.

Εἰς τὴν περίοδον ταύτην ἀνάγονται καὶ αἱ ἐπὶ πασσαλῶν οἰκοδομαὶ τῶν Λιμναίων ἢ Λιμνοβίων ἀνθρώπων. Τῷ 1854 εἰς τὸ βάθος τῆς παρὰ τὴν Ζυρίχην ἐν Ἑλβετικῇ λίμνης ἀνεκάλυψαν ὑπὸ τὴν ἰλίαν 2 1/2 ποδῶν πάχους στρώμα σπηλαιῶν ὕλων, ἐν ᾧ ἔκειντο πελέκεις ἐκ λίθου καὶ διάφορα ἀγροῖκα σκευῆ ἐκ πελοῦ, κεράτων καὶ ξύλου, παχεῖς δὲ καταπῆγες πάσσαλοι ἦσαν ἐστηριγμένοι κατὰ σειρᾶν. Ὁ ἐκ Ζυρίχης Φ. Κέλλερ ἐθεώρησεν κῦτά λείψανα παναρχαίων ἀνθρωπίνων οἰκημάτων, ἃ ἐκάλεσε Pfahlbauten. Ἐκτοτε εὗρέθησαν καὶ ἕτερα ὁμοῖα τοιαῦτα λείψανα ἐν τῇ πεδινῇ Ἑλβετικῇ, εἶτα ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ (Βαυαρίᾳ καὶ Μεκλεμβούργῳ), Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ. Ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ παράδοξος οὗτος τρόπος τοῦ κτιεῖν καλύβας καὶ ἀποθήκας ἐπὶ τοῦ ὕδατος (πιθανῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς) κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἦν εὐχρηστος πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Εὐρώπης. Ἀκριβέστεραι ἔρευναι ἀπέδειξαν, ὅτι αἱ πρῶται αὗται ἐπὶ καταπήγων οἰκοδομαὶ καλυβῶν τῶν Λιμναίων ἀνήκουσιν εἰς μίαν περίοδον πολιτισμοῦ 6—4000 ἐτῶν πιθανῶς ἀρχαιοτέρων ἡμῶν, καθ' ἣν τὰ μέταλλα ἦσαν ἐτι ἀγνωστα· ἐγίνωσκον ὁμοῦ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι νὰ ξέωσι καὶ διατρύπωσι τοὺς σκληροτάτους λίθους, νὰ κατασκευάζωσι σκευῆ ἐκ πελοῦ ἀκαθαρίστου καὶ διάφορα σκευῆ ἐκ κεράτων, μάλιστα ἐλαφείων, ὀδόντων καὶ ξύλων· ἐτι εἶχον κατοικίδια ζῶα, ἤσκουν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν καὶ μάλιστα εἶχον προοδεύσει τοσοῦτον, ὥστε ὑφαίνον καὶ τὸ λίνον. Σκοπὸς τῆς δυσχερεστάτης κατασκευῆς τῶν ἐπὶ τῶν λιμνῶν τούτων οἰκημάτων διατηρηθέντων καὶ ἀκολούθως μέχρι τῆς σιδηρᾶς ἐν τῇ μέσῃ

Ευρώπη περιόδου ἦν ἡ προφύλαξις οὐ μόνον ἀπὸ τῶν ἀγρίων ζώων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἑπιβλαβῶν αὐτῆς ἀνθρώπων· διότι τότε, ὡς καὶ νῦν παρὰ τοῖς ἀγρίοις, ὁ πόλεμος πάντων κατὰ πάντων ἦν συνηθέστατος καὶ οἶον ἀκήρυκτος· ἔτι ἡ εὐκολία πρὸς ἀλλείαν, δι' ἧς ὡς τὰ πολλὰ ἔζων οἱ Λιμναῖοι, καὶ ἡ συγκοινωνία διὰ τῶν μονοξύλων.

Τὰ λίθινα ἐργαλεῖα δὲν ἀπώλοντο ἐν τῇ ὀρειχαλίῳ ἐποχῇ, ἀλλὰ διατηρήθησαν πολυλῶς καὶ ἀφίκοντο μάλιστα εἰς τὴν σιδηρᾶν. Σιδηρουργός τις ἐν Ἀμβούργῳ μετεχειρίζετο ῥαϊστῆρα, σφύρακ δὴλ. λιθίνην διατηρουμένην καὶ μέχρι τοῦδε ἐν τινι συλλογῇ τῆς εἰρημίνης πόλεως. Τοὺς λίθους μετεχειρίζοντο εἰς διαφόρους σκοπούς, οὐ μόνον εἰς παρασκευὴν ὄπλων διὰ τὴν θῆραν καὶ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς οἰκιακῆς ἀνάγκης, διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς εἰς σποράν, ἄλεσμα, ὡς δεικνύουσι τὰ παρὰ τοῖς Λιμναῖοις εὐρεθέντα χειρομύλα καὶ εἰς τὴν συντριβὴν τῶν ὕδατων, εἰς τὸ κόψιμον τῶν δένδρων, τὴν ἐκρίωσιν αὐτῶν καὶ τῶν φυτῶν, εἰς παρασκευὴν τῶν ξύλων τῆς οἰκοδομῆς κλπ. Τὰ ὅσῃα τῶν ἐν τῇ θῆρᾳ κτενομένων ζώων οἱ πανάρχαιοι λαοὶ μετεχειρίζοντο ἐπιμελῶς εἰς κατασκευὴν ἐργαλείων, ἔτι δὲ ἐλάμβανον καὶ τὸν μυελὸν αὐτῶν. Ἐθραυσαν λοιπὸν αὐτὰ δι' ὀξείων λιθίνων πελέκων. Ἐπειτα κατεσκευάζον βέλη καὶ λόγχας ἐκ λίθου. Ὁ λίθος οὗτος ἦτο σκληρότερος, μάλιστα ὁ πυρίτης (τσακμακκόπετρα) καὶ ὁ ὀψιδιανός, ἀμφότεροι συλλεγόμενοι ἢ ἀνορυπτόμενοι ἐν οἰονεῖ λατομείοις καὶ ἀνταλλαττόμενοι. Τὸν ὀψιδιανόν, ἡραιότερον ὑπομέλανα καὶ ὑπόχλωρον λίθον, μετεχειρίζοντο ἰδίως οἱ Μεξικανοὶ εἰς παρασκευὴν διαφόρων ἐργαλείων. Ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἤρχισε νὰ μεταχειρίζηται τὸν λίθον ὡς ὄπλον, τὸν ἔλαβεν ὡς τὸν εὔρισκε κατὰ γῆς, ἔπειτα τῷ ἔδωκε σχῆμα κατὰλληλον εἰς τὸν σκοπὸν του, βραδύτερον προσέθηκε καὶ λαβὴν ἐκ ξύλου ἢ ξύλου μετὰ ἐλαφροῦ κέρατος, ὡς εἰς τὰ χειρομύλα διὰ τὸ ἄλεσμα, εἰς τὰς λιθίνας· σφύρακ κτλ. Ἴνα δικτυπήσωσι τὰ χειρομύλα ἢ τοὺς σπανοὺς ἐχρείζοντο βεβιαίως πολὺν χρόνον, ἀλλ' ἰδέαν τῆς ἀξίας τοῦ χρόνου δὲν εἶχον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὡς καὶ τὰ νῦν οἱ Ἰνδιάνοι καὶ οἱ ἄγριοι λαοὶ τῆς Πολυνησίας καὶ ἐτέρων μερῶν τῆς γῆς.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῶν Λιμναίων ἐπεκράτει ἐν Ἑυρώπῃ πολιτισμός τις, ἢ μάλλον κατάστασις τις ὁμοία τῇ τῶν ἀγρίων

ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ Πολυνησίᾳ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἑυρωπαίων.

Βαθυμυδὸν εἰσήχθη διὰ τοῦ ἐμπορίου εἰς Ἑυρώπην ὁ ὀρειχαλκός, οὗ ἡ χρῆσις ἀποτελεῖ τὴν β' μεγάλην περίοδον, ἣτις καλεῖται ὀρειχαλίῳ περίοδος.

Τὸ μέταλλον τοῦτο παραγκωνίζει ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν λίθον, χρησιμεύει εἰς τὴν κατασκευὴν ὠραίων κοσμημάτων καὶ τεχνέντων ὀπωσθήποτε ὄπλων, οἶον ξιφῶν καὶ μαχαίρων. Ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία αὐξάνουσι, εἰσάγονται νέα εἶδη ζώων εἰς τὴν μέσην Ἑυρώπην, μάλιστα μεγάλοι κύνες καὶ ὁ ἵππος. Οἱ νεκροὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καίονται καὶ ἡ κόνις αὐτῶν ἐναποτίθεται ἐν κάλπαις. Ἡ διάδοσις τοῦ ἡλέκτρου καὶ τὰ σχήματα ἐργαλείων τινῶν δεικνύουσι τὴν ὑπαρξίν ἐμπορίου κατὰ τὴν θῆραν καὶ κατὰ θάλασσαν, πρὸς βορρῶν καὶ νότον. Ἦδη ἤρχισε νὰ σχετιζῆται ἡ Ἀσία μετὰ τῆς Ἑυρώπης, τὰ φυτὰ ὅμως καὶ τὰ εἶδη τῶν ζώων τῶν Λιμναίων φαίνονται, ὅτι ἀνάγονται εἰς τὴν Ἀφρικὴν.

Τελευταῖον ὁ σιδηρὸς ἀπώθει τὸν ὀρειχαλκὸν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, οὕτω δὲ ἐπέρχεται ἡ γ' περίοδος, ἡ σιδηρᾶ λεγομένη, δι' αὐτῆς δὲ εἰσερχόμεθα βαθμυδὸν εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

Τὰ ἀνακαλυφθέντα ταῦτα λείψανα τῶν παντοχαιῶν χρόνων παρέβαλον οἱ εἰς ταῦτα καταγινόμενοι πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια καὶ νῦν ἔτι μεταχειρίζονται οἱ ἄγριοι βάρβαροι καὶ ἀπολίτιστοι λαοὶ πανταχοῦ τῆς ὑπ' οὐρανόν. Ἐκ τῆς ἐπιμύου τούτης παραβόλης ἐπέστησαν, ὅτι πανταχοῦ τῆς γῆς ἡ προέδοσις τοῦ πολιτισμοῦ, ὡς πρῶτον τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας καὶ ἐπιτηδεύτητος, εἶναι ὁμοία. Πλειστάκις δὲ ἡ αὐτὴ. Διὰ τῶν ἐρευνῶν τούτων καὶ τῶν ὁμοίων πράχεται ἤδη τὰ μάλιστα ἡ ἐθνογραφία, ἡ δὲ ἐρευνὰ καὶ γνῶσις τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν λεγομένων ἀγρίων λαῶν συντελεῖ τὰ μάλιστα εἰς τοῦτο. Παρὰ τοῖς ἀγρίοις λαοῖς καταπτρίζεται ἐκ νέου τρόπον τινὰ ἢ πρωταρχικὴ ἱστορία καὶ κατάστασις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἀνάγκη μάλιστα νὰ σπεύσωσιν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀπερριμμένων ἐκείνων καὶ δυστυχῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ, νὰ συλλέξωσι τοὺς μύθους, τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἀτελῆ καὶ ἀμωρα γλωσσάρια αὐτῶν διότι κινδυνεύουσι ταῦτα νὰ ἐξαλειφῶσιν (εὐτυχῶς!) ὑπὸ τοῦ ὀνημέρου γιγαντικῆς βήμασι προαγομένου πολιτισμοῦ.

Ἡ ἐπιστήμη ἀπέδειξεν ὅτι οἱ λαοὶ τῆς λι-

θίνης περιόδου κατὰ μέγα μέρος αὐτῆς δὲν ἐγνώριζον τὸ πῦρ! Τοῦτο βεβαιούται τὸ μὲν ἐκ τῆς παραδόσεως περὶ λαῶν ἀπίρων, μὴ ἔχόντων τὸ πῦρ, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως παμπάλαιων οἰκημάτων, ἐν οἷς οὐδὲν ἴχνος τῆς χρήσεως τοῦ πυρός δεικνύται. Ὅποια φρενῶς ἔλλειψις! Ὅποια τρομερὰ ἔλλειψις τῆς θερμότητος εἰς τὰ βόρεια καὶ ψυχρότατα μάλιστα κλίματα! Ὅποια συμφορὰ εἰς τοὺς λαοὺς ἐκείνους ἢ ἔλλειψις τοῦ φωτός, εἰς τὰς ἀπεράντους νόκτας τῶν βορείων κλιμάτων! Ἄλλὰ δὲν ἠσθάνοντο αὐτὴν!

Μέγα εἶναι τὸ ζήτημα περὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ πυρός.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον παρεδέχοντο ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐγνώρισε καὶ ἔμαθε τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ πυρός ἐκ τοῦ ἐν τῇ φύσει ὑπάρχοντος στοιχείου τούτου. Πρῶτον ἐκ τῶν ἡρακιστείων ὀρέων, ὧν ἡ ἐκχεομένη λάσθα καίει ἐπὶ χρόνον μακρὸν, ὥστε καὶ μετὰ εἴκοσιν ἔτη δύναται τις νὰ ἀνάψῃ ξύλον ἢ ἄχυρον· ἔτι ἐκ τῆς νάρθηος καὶ τῶν κεραυνῶν. Ὁ κεραυνὸς ὅμως καταπίπτων προξενεῖ τρόμον καὶ ἐκπληξιν, δὲν δίδει δὲ καιρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀνάψωσι πῦρ καὶ διατηρήσωσιν αὐτό. Περ' ἅπασιν ὅμως ταῖς ἀπολιτίστοις λαοῖς τῆς γῆς τὸ πῦρ παρασκευάζετο καὶ νῦν ἔτι παρασκευάζεται διὰ τῆς τριβῆς.

Τὸ θεῖον τοῦτο στοιχεῖον, ὅπερ κατὰ τὸν Αἰσχύλον ἐκλεψεῖν ἐξ οὐρανοῦ ὁ Προμηθεὺς καὶ ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις,

ναρθηκοπλήρωτον δὲ θηροῖμα πυρός
πηγὴν κλοπαίαν, ἢ διδάσκαλος τέχνης
πάσης βροτοῖς πέφηνε καὶ μέγας πόρος.

(Ηρομ. 109—111)

δὲν ἔπεσεν ἐξ οὐρανοῦ· δὲν τὸ κατεβίβασεν εἰς τοὺς βροτοὺς ὁ Προμηθεὺς, ὁ μέγας οὐτός διδάσκαλος τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸν περ' Ἑλλῆσι μῦθον, ἐκ τῆς ἐστίας τοῦ Διός. Τὸ ἐφεῦρεν ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος μὲ τὸν κόπον του! Βασανιζόμενος καὶ ταλαιπωρούμενος καὶ μὲ τὸν ἰθρῶτα τῶντι τοῦ προσώπου του πολὺ ἀργὰ ἐπεινόησεν αὐτὸ καὶ δι' αὐτοῦ μετέβλεπε τὴν δυστυχῆ αὐτοῦ κατάστασιν καὶ ἐποίησεν αὐτὸ διδάσκαλον πάσης τέχνης εἰς τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους· καὶ μέγα μέρος εἰς τὴν πρόσδον αὐτῶν. Ἄλλὰ πῶς ἐπεινόησεν αὐτό;

Κατὰ τὴν πιθανωτέραν θεωρίαν τοῦ Caspari, ἦν πρακτικῶς ἐνταῦθα τὸ πῦρ ἐφεῦρεν κατὰ πρῶτον οἱ ἐργάται, οἱ κατὰ τὴν λιθίνην

περίσδον ἐκ λίθου καὶ κεράτων καὶ ξύλου κατασκευάζοντες τὰ σκεῦη, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἱκανὰ ἐββεθήσαν. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ ἐργασία κατανέμετο εἰς τοὺς ἐργαζομένους. Εὐρίσκομεν καὶ νῦν ἔτι τὸν πυρίτην λίθον καὶ ἕτερον ὑλικὸν πολλαχοῦ σωρηδόν, ὅπερ δεικνύει ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι ἐργαστήριον. Παρὰ τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας κείνται ποὺ σεσωρευμένοι ἑκατοντάδες χιλιάδων λίθων οὐ μόνον ἐξεργασμένων, ἀλλὰ καὶ ἡμιτελῶν, νωστί κοπέντων καὶ ἄπειρα τούτου τεμάχια. Τοῦτο δηλοῖ προφανέστατα ὅτι αὐτόθι ἦν εἰδὸς τι ἐργαστηρίου, ἐν ᾧ ἐργάζετο μέρος τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου παρασκευάζον τὰ ὄπλα τοῖς λοιποῖς. Ἡ παραδόξος κατανομὴ αὕτη τῆς ἐργασίας δεικνύει ἐργαζομένους καὶ μὴ ἐργαζομένους. Οἱ μὴ ἐργαζόμενοι ἦσαν ἄνδρες εὐρωστοί, ὑγιεῖς, θηρεύοντες εἰς τὰ δάση ἀγρίους ταύρους καὶ ἄρκτους. Οἱ ἐργαζόμενοι τούαντίον ἦσαν οἱ ἀσθενεῖς, οἱ χωλοὶ, οἱ ἀνάπηροί, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ θηρεύωσι, διὸ ἔμεινον οἴκοι καὶ ἐργάζοντο. Ὅστις ἦν δυστυχὴς, νοσηρὸς καὶ ἄλλως ἀσθενὴς, ὤφειλε νὰ ἐργάζηται εἰς τὴν ἐπίπονον ἐξεργασίαν τῶν λίθων. Ἡ ἐργασία ἦν λίαν ἐπίμοχος, οὐδεὶς δὲ ἀνελάμβανεν αὐτὴν εὐχαρίστως, οἱ δὲ ἰσχυροὶ ἐβίαζον εἰς αὐτὴν τοὺς ἀδυνάτους. Τὸ αὐτὸ περίπου συμβαίνει καὶ νῦν ἔτι παρὰ τοῖς ἀγρίοις. Ὑπάρχουσι Ἰνδιάνοι, περὶ οἱ οἱ ἀνάπηροί, οἱ τραυματίαι, οἱ νοσηροὶ ὀφείλουσι νὰ ἐργάζωνται, ἐνῶ οἱ υγιεῖς καὶ ἰσχυροὶ θηρεύουσιν! Ἐάν ποτε οὗτοι ἐπανέλθωσι οἴκαδε ἄνευ πλουσίας καὶ εὐαρέστου θήρας, ξεθυμαίνουσιν εἰς τοὺς ἀθλοὺς τούτους ἐργάται, τοὺς ἀνωφελεῖς φαράδες, οὓς ἐνίοτε δέρουσιν ἀνηλεῶς.

Ὁμοία ἀναμφιβόλως ἦν ἡ θέσις τῶν ἐργατῶν κατὰ τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος παναρχαίους χρόνους.

Οὗτοι τρίτοντες τὸ ξύλον εἰς τὸν λίθον, ἵνα διατριπῆσωσιν αὐτόν, παρετήρησαν ὅτι τὸ ξύλον ἰθερμαίνεται, ἀνήπτειτο, ἐνίοτε δὲ ἐξέπεμπε καὶ σπινθήρας. Τοῦτο ἐγένετο βεβαίως χιλιῆκις καὶ μυριάκις, ἕως συνειθίσαντες ἠδυνήθησαν νὰ ἐξάγωσι τὸν σπινθῆρα καὶ νὰ τὸν μεταβάλωσιν εἰς φλόγα. Ἐνῶ δὲ πρῶτον τὸν ἐφεβούντο, ἤρχισαν οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἐργάται ἐν ταῖς ἐργαστηρίοις αὐτῶν νὰ τὸν θεωρῶσιν ὡς τι ἀγῆθόν, βεθμηδόν δὲ ἤρχισαν νὰ ὠφελῶνται ἐκ τοῦ πυρός.

Μεγὰλη μεταβολή, μεγίστη, ἐπῆλθεν ἐκ τούτου οὐ μόνον εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνοισ,

ἀλλὰ καὶ εἰς ὄλον τὸ ἀνθρώπινον γένος! Ἐφευρέθη τὸ στοιχεῖον, ὅπερ ἐγένετο διδάσκαλος πάσης τέχνης τοῖς βροτοῖς καὶ μέγας πόρος, κατὰ τὸν δαιμόνιον Προμηθεΐα. Αὐτὸ ἔφερε τὸ φῶς καὶ τὴν θερμότητα, ἀνευ τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα ἤδη νὰ ζήσωμεν. Χρησιμεύει εἰς τὴν παρασκευὴν τῆς τροφῆς ἡμῶν καὶ εἰς πᾶσαν τέχνην, εἶναι τὸ ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως; καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἡμῶν. Εἶναι ὄντως θεῖον καὶ θεῖα ἡ ἐφευρέσις αὐτοῦ.

Ἐκτοτε οἱ δυνάμενοι νὰ παράγῃσι τὸ πῦρ, οἱ μόνον οἱ κατέχοντες τὴν μαγικὴν οὐτως εἰπεῖν δύναμιν τοῦ παράγειν τὸ θαυμάσιον τοῦτο καλόν, δὲν περιεφρονοῦντο πλέον, ἀλλ' ἐκ δυστυχῶν ἐγένοντο περιζήτητα, βλαμῶν δὲ ἀυξάνουσης τῆς τέχνης αὐτῶν ὑψώθησαν αὐτοὶ εἰς μεγάλην ἀξίαν.

Κατὰ τὸν Caspari ἐκ τούτων τῆς συνεργίᾳ τῶν γοήτων καὶ ἐξοριστῶν τῶν πνευμάτων ἀνεπτύχθη τὸ ἱερατεῖον καὶ ἐν γένει ἡ θρησκευτικὴ ἰδέα.

Ὁ ἐφευρέτης τοῦ πυρός εἰς προϋλάξιν ἐνήθηκεν ἀναμφιβόλως τὸ πῦρ αὐτοῦ ἐντός τοῦ ξύλου, ἐξ οὗ διὰ τῆς τριβῆς τὸ ἐξήγαγε, καὶ μάλιστα ἐν σχήματι ὄφως ἀναβιβάλλοντος τὴν γλῶσσαν του. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται πιθανῶς ἡ λίαν παράδοξος διαδομένη λατρεία τοῦ ὄφως καὶ τῶν δένδρων, ἣν εὐρίσκωμεν καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ.

Αὕτη εἶναι ἡ θεωρίᾳ τοῦ Caspari. Αὕτη βεβαιούται λίαν περιέργως καὶ ἐκ τῆς χωλότητος τοῦ θεοῦ τοῦ πυρός παρὰ πλείστοις λαοῖς. Χωλὸς εἶναι ὁ Ἡραϊστος τῶν Ἑλλήνων, χωλὸς ὁ Vulcanus τῶν Ῥωμαίων, χωλὸς ὁ βωλοειδὴς τὸν πόδα καὶ ὁ ἀρχαιότερον πιθανῶς παρ' Αἰγυπτίους τιμώμενος θεὸς Φθῶ Σώκαρις Ὅσιρις. Καὶ παρ' ἡμῖν τοῖς χριστιανοῖς ὁ διάδοχος τοῦ πυρός Διάβολος ἀντὶ τοῦ βωλοειδοῦς ποδὸς παρίσταται ἔχων πόδα ἵππου. Καὶ παρὰ τοῖς ἀγρίοις τῆς νοτίου Ἀφρικῆς ὁ θεὸς τοῦ πυρός παρίσταται χωλός, ὡς ἀναφέρει ὁ Λιθιγιστῶν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν καὶ Αὐστραλίαν. Ἡ γενικὴ καὶ παράδοξος αὕτη συμφωνία περὶ τῆς χωλότητος τοῦ θεοῦ τοῦ πυρός προέρχεται βεβαίως ἐκ τῆς μιᾶς, πλὴν σκοτεινῆς, ιδέας, ὅτι ὁ χωλός, ὁ ἀσθενὴς ἐργάτης ἐφευρε τὸ πῦρ.

Εἰς τὸν γνωστότατον περὶ Προμηθεΐως μῦθον εὐρίσκωμεν οὐ μόνον τὸν ἄρπαγα τοῦ πυρός (θηρῶμαι πυρός πηγὴν κλοπαίαν ἔ. ἀ.), ἀλλὰ καὶ ἔγνη τοῦ ἐφευρέτου τοῦ στοιχείου

τούτου. Ὁ Προμηθεΐος κλέπτει κατὰ τὸν μῦθον τὸ πῦρ ἐντός νάρθηκος, λίαν καταλλήλου βεβαίως εἰς τὴν ἐπὶ ἐβδομάδας διατήρησιν αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ Νέᾳ Ὀλλανδίᾳ οἱ περιηγηταὶ τοιοῦτόν τι παρὰ τοῖς περιπλανωμένοις ἐκείσε λαοῖς παρετήρησαν. Ἄλλ' ὁ Προμηθεΐος εἶναι ἀσθενής· τούτο δηλοῖ ἡ πληγὴ, ἣν ὁ ἀετὸς ἀνασκαλεῖται κατ' ἐκάστην κατατρόγων τὸ ἦπαρ αὐτοῦ. Εἶναι χρονία πληγὴ, ἀθεράπευτος, αὐτὸς δὲ ἀδύνατος, ἀσθενής, βαθμηδὸν διὰ τοῦ μῦθου ἡμίθεος γενόμενος.

Χείρων ὁ Κένταυρος, ὁ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶναι ἀσθενής. Λέγεται ὅτι διώκων ποτὲ τοὺς Ἀκπίθας ἐπληρώθη διὰ βέλους ἰοβόλου ὑπὸ τοῦ Πρακλέους. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἦτο ἀθάνατος, δὲν ἐφρονεῖτο μὲν, ἀλλ' ἔμεινεν αἰωνίως νοσῶν. Ὁ Χείρων περιέργως συνάπτεται τῷ Προμηθεΐ· διότι ἀντ' αὐτοῦ καταβαίνει εἰς τὸν Τάρταρον ὑποστησόμενος τὴν ἀπειροετῆ ἐκείνου ποινήν. Καὶ ἐνταῦθα βλέπομεν αὐτὸς τὰ βαθέα ἐργαστήρια τῶν ἀσθενῶν καὶ δυστυχῶν εἰς θαυμάσιον καὶ ὠραῖον μῦθον περιπεπλεγμένον.

Ὁ Adalbert Kuhn περὶ Προμηθεΐως λαλῶν ἀξιοῖ, ὅτι pramãtha σημαίνει ἐν τῇ σανσκριτῇ ἀρπαγήν, pramanntha δὲ τὸ ἐβλῶν τοῦ πυρός, τὸ ξύλον, δι' οὗ τριβόντες ἐκβάλλουσι πῦρ. Πιθανῶς ὁ Προμηθεΐος τοῦ μῦθου ἐδήλου τὸν ἄνδρα, τὸν κατέχοντα τὴν ῥάβδον τοῦ πυρός, ποιικιλώτατα ἐφεξῆς διασκευασθέντα καὶ δηλοῦντα κατὰ τὰς ιδέας τῶν Ἑλλήνων τὸν εὐεργέτην τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν μέγαν προστάτην αὐτῆς, τὸν μέγαν διδάσκαλον πάσης ἐπιστήμης καὶ τέχνης, ὡς αὐτὸς πρὸς τὰ Ὀκεανίδας λέγει·

βραχεῖ δὲ μῦθον πάντα συλλήβδην μάθε, πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν ἐκ Προμηθεΐως.

(Αἰσχ. Προμ. 505-6).

Ἀληθῶς δὲ σήμερον ἔχομεν πάσας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ ἀπολαύομεν τῶν ἐκ τούτων ἀγαθῶν. Ἀλλὰ πόσοι αἰῶνες παρήλθον, πόσον δ' ἐμόχησεν ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ τούτου;

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ.

Ἡ Εἰς Ὑγρὰν Κατάστασιν Μεταποιήσις

ΤΟΥ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥ ΑΕΡΟΣ.—Μεγάλη κατὰκτησις τῆς ἐπιστήμης ἐσήμνηε τὴν λήξιν τοῦ ἔτους 1877. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη διάστημα φυσιολόγοι προσεπάθησαν νὰ μεταποιήσωσιν εἰς ὑγρὰ διάφορα αἲρα. Πρὸ ἐνός περιπυο μηνὸς δύο Γάλλοι οἱ κκ. Cailletet καὶ Pictet κατώρθωσαν ἐκάτερος τὸ καθ' ἑαυτὸν νὰ καταστήσωσι ὑγρὸν τὸ ὀξυγόνο. Ὁ ἕτερος αὐτῶν κ. Cailletet ἀνίγει τὴν δευτέραν, 19/31 δεκεμβρίου, διὰ τοῦ περιπύστου χημικοῦ καὶ φυσιολόγου κ. Λυμάς εἰς τὴν Γαλλικὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ὅτι κατώρθωσε νὰ μεταποιήσῃ εἰς ὑγρὸν καὶ τὸ ἄζωτον καὶ αὐτὸ τὸ ὀξυγόνο, περὶ οὗ ὑπῆρχε φόβος προσωπικῆς τινος ἀποτυχίας. Αὐθημερὸν ἐγένετο τὸ πείραμα ἐν τῷ Διδασκαλείῳ τῶν Παρισίων παρόντων τῶν ἐξοχωτέρων τῆς Γαλλίας ἐπιστημόνων, τῶν κκ. Βουσιγγῶλτ, Σαιντ Κλαίρ Δεβίλ, Βερθελό, Μαρκιέρ καὶ ἄλλων. Ἐπέτυχε δὲ τοσοῦτον ὥστε οὐδεμία ἐναπελείφη ἀμφιβολία· τὸ ἄζωτον ἐθεάθη ἐν καταστάσει βανίδων, τὸ δὲ ὀξυγόνο ὡσεὶ οὐμίχλη. Οὕτως ἄρα πάντα τὰ αἲρα ὑπέκουσιν εἰς τὸν κανόνα, πάντα δύνανται νὰ μεταποιηθῶσιν εἰς ὑγρὰ. Τὸ ἄζωτον μεταποιεῖται ὑπὸ τὴν πίεσιν 200 ἀτμοσφαιρῶν, τὸ δὲ ὀξυγόνο ὑπὸ τὴν πίεσιν 280 ἀτμοσφαιρῶν. Τὸ ἐνεργεῖον ἰδίᾳ εἰς τὴν ὑγροποίησιν ταύτην ἐστὶν ἡ ἄνεσις τοῦ αἰρίου ἐξερχομένου ἐκ τοῦ κώδωνος ἐν ᾧ συμπίεζεται. Τὸ οὕτω παραγόμενον ψῦχος εἶναι σημαντικώτατον, ὑπολογίζεται δὲ ἐπέκεινα τῶν 300 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδενικόν. Ἡ ψύξις καὶ ἡ πίεσις προσεγγίζουσι τοσοῦτον πρὸς ἄλληλα τὰ ἀερίωδη μόρια, ὥστε συνάπτουσιν οὗτὰ καὶ μεταποιεῖσιν εἰς ὑγρὰν κατάστασιν.

Τοῦ αἰρός σχηματιζόμενον ἐκ μίγματος ὀξυγόνου καὶ ἄζωτου, δῆλον ὅτι ἀφοῦ εἶναι δυνατὴ ἡ κατ' ἰδίαν ὑγροποίησις τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ ἄζωτου δυνατὴ εἶναι ἡ ὑγροποίησις καὶ αὐτοῦ τοῦ αἰρός. Ἐν τούτους ὁ κ. Cailletet ἠθέλησε νὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως. Ἐλαθε ξηρὸν αἲρα καὶ ἐστερημένον ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ μεταποιήσεν αὐτὸν εἰς ὑγρὸν. Ἀνοιγόντος τοῦ στρόφιγγος τῆς ἐξόδου τοῦ κώδωνος, ὁ ὑγροποιηθεὶς αἲρ ἐξῆλθεν εἰς βανίδας, ἀντὶ τοῦ ὕγρῳν ἐκ τοῦ ἀτμιστηρίου.

Δὲν εἶναι περιέργον νὰ ἴδωμεν, λέγει ἐπὶ τούτου ὁ ἐπιστημονικὸς ἐπιφυλλιδιογράφος τῆς Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων κ. Παρβίλ, τὸν περὶ ἡμᾶς ἀτμοσφαιρικὸν αἲρα μεταποιούμενον εἰς ὑγρὸν; Παρῶντις ἡ χωροῦντος τοῦ πειράματος, τὸ ὑγρὸν δύναται νὰ στερεοποιηθῇ καὶ οὐδὲν

ἀπίθανον νὰ μεταποιηθῇ τότε ὁ αἲρ εἰς στερεάδια, καταπότια κλπ. Ἡ στερεοποίησις τοῦ αἰρός ἐστὶ ἀληθῶς ἡ μεγίστη κατὰκτησις τῆς νεωτέρας χημείας· ὑπὸ δὲ τὴν ἐποψιν ταύτην ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπιστήμης μεγάλην θὰ καταλάβῃ θέσιν ἢ 19/31 δεκεμβρίου 1877.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ.—Ὁ ἐν τῇ τῶν Παρισίων σχολῇ τῶν ἀσιατικῶν γλωσσῶν καθηγητῆς κ. Ujfalvy, εἰς ὃν ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀνέθηκεν ἐπιστημονικὴν ἐντολήν ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ. ὑπέστρεψε τελευταίως εἰς Πετροῦπολιν, ἀφοῦ ἐν διαστήματι δέκα μηνῶν περιέτρεξε μετὰ τῆς θαβράλλας συζύγου αὐτοῦ τὰς ῥωσικὰς ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ κτήσεις, καθὼς καὶ τὴν Σιβηρίαν.

Ὁ κ. Ujfalvy ἐν συνεδριάσει τοῦ ἐθνογραφικοῦ τμήματος τῆς ἐν Πετροῦπόλει Γεωγραφικῆς ἐταιρίας μετέδωκε διὰ ζώσης φωνῆς περιλήψιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀρχαιολογικῆς αὐτοῦ περιουσίας. Ἐκ Πετροῦπόλεως ἀνεχώρησεν ὁ μέγας ἀρχαιολόγος τῇ 3 ἰανουαρίου 1877, περιτῆλος δὲ μέγα μέρος τῆς ῥωσικῆς Τουρκεστάνης, καὶ ἰδίᾳ τὴν ἀνωτέραν κοιλίαν τῆς Ζαριαβούνε καὶ τῆς Φεργανάχ· ἐκόμισε δὲ μεγαλοπρεπῆ δαίγματα μεμιλωμένων πλίνθων διαφανῶν, ἐκτυπώματα ἐπιτυμβίων πλακῶν, ὧν αἱ ἐπιγραφαὶ θὰ μελετηθῶσι καὶ θὰ ἐρμηνευθῶσιν ἐν Παρίσι, σπουδαίας συλλογὰς ἀντικειμένων, εὐρεθέντων ἐν ἀνασκαφαῖς, πολλὰ ἀρχαῖα νομίσματα, ὧν ἱκανὰ εἶσι μεγάλης νομισματικῆς ἀξίας, περιέργους φωτογραφικὰς εἰκόνας, κρᾶνία διαφόρων φυλῶν καὶ τέλος σειράν ἀνθρωπολογικῶν παρατηρήσεων καὶ χρονολογικῶν καταμετρήσεων, δι' ὧν νέον βεβαίως θέλει ἐπιχυθῆ φῶς ἐπὶ τοῦ ἀμφιβόλου ζητήματος τῆς ἐθνικῆς πολλῶν λαῶν τῶν χωρῶν τούτων καταγωγῆς. Φαίνεται ἐξαγόμενον ἐκ τῶν κρᾶνικῶν ἐνδείξεων, ὡς παρατήρησεν ὁ κ. Ujfalvy, ὅτι πλὴν τῶν Ἀθιγγάνων, τὰ αὐτὰ τῶν ἐν Εὐρώπῃ χαρακτηριστικὰ παρομοιοῦντων, πᾶσαι ἄλλαι τῶν χωρῶν τούτων φυλαὶ εἰσὶ βραχυκέφαλοι.

Ὁ κ. Ujfalvy πανταχοῦ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἔτυχε πάσης δυνατῆς συνδρομῆς καὶ εὐλοίας ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ῥωσικῶν ἀρχῶν.

ΥΠΗΛΕΚΤΡΟΣΚΟΠΗΘΗ.—Καὶ ἄλλος μηχανισμὸς ἐπενοήθη ὑπὸ τοῦ ἐπινοήσαντος τὸ τηλεφῶνον κ. Bell, τὸ τηλελεκτροσκόπιον κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ πρώτου βᾶσιν. Διὰ τῆς ἐπινοήσεως ταύτης, τῇ βοήθειᾳ νοεῖται τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καθίσταται δυνατὴ ἡ ὄψιν μακροσκοπεῖν ἀντικειμένων, οὕτως ὥστε οὐ μόνον λέξεις

ἢ μουσική διαβιβάζονται ἀπὸ ἐνὸς μέρους εἰς ἄλλο μὲθ' ὅλην τὴν χωρίζουσαν αὐτὰ ἀπόστασιν, ἀλλὰ καὶ προσώπων εἰκόνες καὶ πᾶν ἀντικείμενον.

ΙΧΘΥΩΝ ΔΕΡΜΑΤΑ ΕΝ Τῆ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. —

Ἐν τῇ ναυτικῇ ἐκθέσει, ἣτις ἐγένετο κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐς Οὐεστμινστέρη, ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν ἐκθεμάτων καταργασμένα ἰχθύων δέρματα ἐπιδεκτικὰ εἰς παντός εἶδους χρῆσιν. Ἰδίᾳ ὑπῆρχον δέρματα ἐγγέλειων πρὸς κατασκευὴν φαλάρων, δέρματα πλατῶν ἰχθύων προωρισμένα πρὸς κατασκευὴν χειροκτιῶν καὶ δέρματα καρχαρίου τριῶν μέτρων μήκους καὶ ἐνὸς μέτρου πλάτους, καὶ τὰ δέρματα ταῦτα εἶναι λίαν πολυτελῆ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ.

Ὁ αὐτός ἐκθέτης εἶχε πέμψει ἐκ Χριστιανίας ταινίας δέρματος φαλακίνης μήκους 18 μέτρων προωρισμένα πρὸς κατασκευὴν λωρίων διὰ μηχανάς.

Οἱ Ἀμερικανοὶ μεταχειρίζονται δέρματα παντός εἶδους εἰς διαφόρους χρήσεις. Ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Φιλαδελφείας ὑπῆρχε περιεργωτάτη συλλογὴ ἐκ θεμάτων ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. Ἐν ἰδιαιτέρᾳ ὑλωτῇ θέσει ὑπῆρχον ὑποδήματα ἐκ δερμάτων πάντων τῶν ζώων. Ἡ βιομηχανία τῶν δερμάτων τῶν ἰχθύων φαίνεται κεκλημένη νέον καὶ σπουδαῖον ἐμπορικὸν κλάδον νὰ παράσχη.

ΤΑ ΑΓΡΙΑ ΘΗΡΙΑ ΕΝ ΙΝΔΙΑ. — Μέγας εἶναι ἀριθμὸς τῶν φθορῶν ἃς προξενοῦσιν ἐν τῇ ἀγγλικῇ Ἰνδικῇ τὰ ἀγρία θήρια καὶ ἄλλα ἐπιβλαβῆ ζῶα, καὶ ἡ ἐκ τούτων προκύπτουσα καταστροφὴ ὑπολογίζεται κατ' ἔτος διὰ στατιστικῶν. Τῷ παρελθόντι ἔτει ἐξωλοθρεύθησαν τοῦλάχιστον 48,000 κτήνη, πεσόντα ὑπὸ τοῦ ὀδόντος ἀγρίου ζώου ἢ ὑπὸ τὰ δάγματα δολιχτηριῶδων ὄφεων. Ἀλλ' εἰς ἀντίσωσιν ἐφρονεῦθησαν ἐκ μὲν τῶν πρώτων 22,375, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων 270,185.

Κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἀπώλοντο ἐκ τῶν θηρίων καὶ τῶν ὄφεων τούτων 19,273 ἄνθρωποι καὶ 54,830 κτήνη, ἐνῶ διενεμήθησαν ὡς ἀμοιβὴ διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐπιβλαβῶν τούτων ζώων 124,514 ρουπίαι. Καθὼ φαίνεται, τὸ κακὸν μᾶλλον προσδεύει ἢ ἐλαττοῦται.

ΤΕΛΕΓΤΑΙΑ ΩΡΑ.

ΤΟ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ.

Προχθὲς, κατὰ τὰ προαγγελθέντα, ἐκρούχθη ἡ ἑναρξίς τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου διὰ διαγγέλματος τῆς βασιλείσεως Βικτωρίας ἀ-

ναγνωσθέντος ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ. Ἡ περιλήψις τοῦ διαγγέλματος, ἦν ἐνταῦθα ἐκόμισεν ὁ τηλεγράφος, ἔχει οὕτω:

Ἀναγκαῖον ἔκρινα νὰ συγκαλέσω ὑμᾶς πρὸ τῆς συνήθους ἐποχῆς, ὅπως κοινοποιήσω ὑμῖν τὰς προσπαθείας μου ὑπὲρ καταπαύσεως τοῦ μεταξὺ Ρωσίας καὶ Τουρκίας πολέμου καὶ ἐπικαλέσωμαι πρὸς τοῦταις τὰς συμβουλὰς καὶ τὴν ἀρωγὴν τοῦ Κοινοβουλίου.

Μάτην ἀποπειραθέντα ν' ἀναστῆλω τὸν πόλεμον ὅστις ἐκρούχθη, ἀπεφάσιστα νὰ τηρήσω τὴν οὐδετερότητα ἐφ' ὅσον τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους δὲν ἤθελον ἀπειληθῆ.

Αἱ ἐπιτυχίαι τῶν ὅπλων τῆς Ρωσίας ἔπεισαν τὴν Πύλην περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ τεθῆ τέρμα εἰς ἐχθροπραξίας, μέγιστα ἐπιφερούσας δεινοπαθήματα εἰς τοὺς ὑπηκόους αὐτῆς. Ἐπὶ τούτῳ ἡ Πύλη ἀπεστάθη εἰς τὰς οὐδετέρας δυνάμεις τὰς ὑπογραψάσας τὰς περὶ Τουρκίας συνθήκας, τὴν μεσολάβησιν αὐτῶν αἰτουμένη. Αἱ πλείους τῶν δυνάμεων δὲν ἐθεώρησαν ὅτι ἐδύναντο ν' ἀποδεχθῶσι λύσειτελῶς τὴν αἴτησιν ταύτην. Ἡ Πύλη ἀπεφάσισε τότε εὐχρῆν νὰ ποιήσῃται ἔκκλησιν εἰς τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν ἣτις ἀμέσως ἔδωκε τὴν συναίνεσιν αὐτῆς ὅπως ἐρωτήσῃ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας, ἐὰν ἡ Α. Μ. ἔττον ἔτοιμος νὰ δεχθῆ προτάσεις εἰρήνης. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐξέφρασε τὸν εὐκρινῆ αὐτοῦ περὶ εἰρήνης πόθον καὶ ἔδειξε τὸ δι' οὗ δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ μέσον. Ἀνακοινώσας ἀντηλλάγησαν τότε μεταξὺ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Τουρκίας διὰ τῆς φιλικῆς μεσολαβήσεως τῆς Ἀγγλίας.

Ἐλπίζω ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις αὗται ἀπολήξουσιν εἰς εἰρηνικὴν λύσιν, πρὸς δ' ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου οὐδεμιᾶς τὸ κατ' ἐμὲ φέτομαι προσπαθείας.

Ἄχαι τοῦδε οὐδετέρος τῶν ἐμπολέμων ἠθέτητε τοὺς ὄρους ἐφ' οὓς τὴν οὐδετερότητά μου ὑπέβαλλον, καὶ πιστεύω ὅτι αἱ δύο δυνάμεις ἐπιθυμοῦσι νὰ σεβασθῶσιν αὐτὰς τὸ ἐπ' αὐτάς. Ἐφ' ὅσον οἱ ὄροι οὗτοι δὲν θὰ ἐγγιχθῶσιν, ἡ σιάνις μου διατελέσει οὕτα ἢ αὐτή. Ἐν τούτοις, ἐὰν αἱ ἐχθροπραξίαι ἤθελον δυστυχῶς παραταθῆ, ἀπρόοπτόν τι γεγονός δύναται νὰ με ἀναγκάσῃ ν' ἀποδεχθῶ προφυλακτικὰ μέτρα.

Τοιαῦτα μέτρα δὲν δύνανται νὰ ληθῶσι τελεσφόρως ἂνευ ἀνελόγων παρασκευῶν καὶ πέποιθα εἰς τὰς γενναίας διαθέσεις τοῦ κοινοβουλίου πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀναγκαίων μέσων.

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,

Τῆσις ΒΟΥΤΥΡΑ καὶ Σ^α.